

לקוטי תורה המבואר

מאמרים
על פרשיות התורה ומועדי השנה

מלוקטים מספרי
תורה אור ולקוטי תורה

ד"ה ואכלתם אכול ושבוע
עליית הנשמות לעתיד לבא

מחולק לסעיפים עם פיסוק מלא,
בהוספת ביאורים, פיענוחים, הערות וצינונים

פרשת צו

©
כל הזכויות שמורות
למערכת ליקוטי תורה המבואר

הרב לוי געלב

עורך ראשי

הרב משה גורארי' - הרב חיים זקס
הרב משה לינק - הרב משה מרינובסקי
עורכים

בשורה טובה

לשמוע ולהוריד אלפי שיעורים בחסידות, בתניא, דרך מצותיך,
לקוט"ת ותו"א ועוד, באודיו או בכתב
נא לבקר באתר החדש והמפואר אוצר החסידות
otzerhachassidus.com

לפרטים אודות מוקדי ההפצה בארה"ק וכן להשתתף בהוצאת ההפצה בארה"ק
050-4109309
L109309@gmail.com

יו"ל ע"י

לוי געלב

(+1) 310-662-3437

RabbiGelb@gmail.com

The Ma'amarim of LIKKUTEI TORAH and TORAH OR are copyright by the Kehot Publication Society, a division of Merkos L'inyonei Chinuch Inc. and are reprinted here with permission.

פתח דבר

בעזה"י

בשבת והודיה לה', מוגש בזה לפני ציבור הלומדים, מאמר "ד"ה ואכלתם אכול ושבוע" בסדרת "לקוטי תורה המבואר", שהוא פירוש וביאור על מאמרי חסידות דפרשיות השבוע ומועדי השנה, מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה לרבינו הזקן נבג"מ זצוקללה"ה. ומטרתו להקל בלימוד ה'חסידישע פרשה' בכל שבוע.

הביאור מבוסס על המאמרים המיוסדים על דרוש זה וכן על עוד 'הנחות' מאותו הדרוש (כגון: מספר מאמרי אדמו"ר הזקן, תורת חיים, מאמרי אדמו"ר האמצעי, אור התורה וכו'). כמו כן נכתבו "ביאורי מושגים" - הסברה רחבה של מושגים יסודיים בחסידות, המופיעים במאמר.

גם ביאורי המושגים מיוסדים על מקומות אחרים בדא"ח אשר שם מבואר הענין באריכות וביאור יותר (כידוע ש'דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר').

כפי שנראה לעין הקורא, נשתפרו הקונטרסים בתוספת מרובה על העיקר ממה שהיו, בעריכת המאמרים ע"י צוות משפיעים שיחי', עימוד ועיצוב חדש, וגם הגהה יסודי שיהיה נקי ומנופה מכל טעותי הדפוס, ועוד הרבה תיקונים אשר כל הרואה יאמר ברקאי.

לבקשת רבים, ניתן לקבל הקונטרסים מדי שבוע בשבוע באימייל, לקבלו נא לשלוח אימייל
RabbiGelb@gmail.com

כבר אמר דוד המלך ע"ה "שגיאות מי יבין", יתכן כי נפלו אי הבנות בעניינים המבוארים או טעותי הדפוס וכדומה. על כן שטוחה בקשתנו בפני ציבור המעיינים בקונטרס - לשלוח את הערותיהם ונתקנם בבוא העת א"ה.

כתובת למשלוח הערות: RabbiGelb@gmail.com

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאתי תצא" (ישעיה נא, ד), במהרה בימינו ותיכף ומיד ממשי.

ח' ניסן - תשע"ז

בברכת שבתא טבא

לוי געלב

ד"ה ואכלתם אכול ושבוע

עליית הנשמות לעתיד לבא

תוכן המאמר

פרק א

ביאור הכוונה הפנימית של האכילה.....ז

פרק ב

עליית הנשמות דעכשיו והתכללותן בנשמות דלעתיד.....יד

פרק ג

הביאור הפנימי בהמשך הכתוב - "והללתם אשר עשה עמכם להפליא ולא יבושו עמי" .. יט

פרק ד

הביאור הפנימי בתמיהת שמשון 'מהאוכל יצא מאכל'.....כה

פרק ה

אכילת הדבש על ידי שמשון - עליית המלאכים דבריאה להיכלל בשם הוי'.....לד

פרק ו

קרבן אהרן 'ביום המשח אותו'- עליה ממוחין המלובשים במידות למוחין בעצם.....לו

ב"ה. לקו"ת פ' צו, ד"ה ואכלתם אכול ושבו [ז, א, ח, ב]

פרשה צו

ואכלתם אכול ושבו^א וחללתם את שם ה' אלהיכם אשר עשה עמכם^ז א
להפליא ולא יבושו עמי לעולם^כ. ובילקוט שם, וכשהוא מברך את
הצדיקים כופל את ברכתם ואכלתם כו' ולא יבושו כו'. הנה, ענין כוונת

פרק א

ביאור הכוונה הפנימית של האכילה

"וְאָכַלְתֶּם^א אֹכֹל וְשָׂבוּעַ, וְחָלַלְתֶּם אֶת שֵׁם ה'
אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם
לְהַפְלִיא, וְלֹא יָבוּשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם"^כ.

על פסוק זה איתא בילקוט שמעוני (סי' תקלו):
"ואכלתם אכול ושבו" – אמר רבי לוי. . . כשהוא
מברך את הצדיקים כופל ברכתם, שנאמר
'ואכלתם אכול וגו', ולא יבושו עמי וגו'". ומדברי
הילקוט עולה שבפסוק יש שתי ברכות: א' –
"ואכלתם אכול", ב' – "ולא יבושו".

וע"פ חסידות הפי' בברכה הא' – ברכת
"ואכלתם אכול" הוא "דמשמע שתאכלו דבר
הנאכל כבר" (פלא הרימון). ולהלן יבואר פירוש
הענין שלכאורה "איך שייך לאכול דבר הנאכל"
(פלא הרימון שם).

וכן יבואר ענינה של הברכה הב', "לא יבושו
עמי לעולם", ומהי ההוספה והמעלה היתירה
בברכה השניה ד"לא יבושו עמי" על הברכה
הראשונה ד"ואכלתם אכול".

[ותחילה יבאר את ענינה הפנימי של
האכילה בכלל:]
הנה, ענין כוונת האכילה הוא^א:

[פירוש הכתוב לפי פשוטו הוא: לעתיד
לבוא בני ישראל יאכלו וישבעו (היינו שיאכלו
כדי שביעה ולא כדרך שאוכלים בימי הרעב
רק להחיות את הנפש). ואז יהללו את ה' אשר
עשה עמם דבר שיש להפליא בו, כי אז תהיה
הברכה בתכלית. ו"לא יבושו עמי", כי לא
יצטרכו לגור עוד בארצות העמים מחסרון
הלחם ולא יסבלו את חרפת העמים ובושתם
(ע"פ מצו"ד).

ובמאמר יתבאר הכתוב על-פי פנימיות
העניינים:]

ובילקוט שם^ב: "וכשהוא מברך את הצדיקים
כופל את ברכתם: ואכלתם כו', ולא יבושו כו'".

הנחות צמח צדק

א. ביאל סימן ב' [פסוק כ"ו].

ואילך. וראה גם פלא הרימון פרשת צו עמ' כ' ואילך -
הנחת ר' הלל מפאריטש ממאמר ד"ה זה של אדמו"ר
הצמח צדק.
2. ילקוט שמעוני סימן תקלו.
3. בהבא להלן ראה לקו"ת ד"ה ששת ימים (ויקרא פרשת

1. המאמר נאמר בש"פ נשא תקס"ז. ביאורנו מיוסד
בעיקר על הנחת אדמו"ר האמצעי ממאמר זה (ספר
מאמרי אדה"ז תקס"ז עמ' רנא ואילך). והנחת רבי פינחס
רייזעס בספר 'מאמרי אדה"ז הנחות הר"פ' עמ' סא ואילך,
וספר מאמרי אדמו"ר האמצעי - דרושי חתונה עמ' תרלט

האכילה הוא, כי יש נשמות ומלאכים בבחינת ההשתלשלות העולמות בריאה יצירה עשיה, ולכבודי בראתיו יצרתיו כו', ויש מלאכים דבריאה ויש מלאכים דיצירה ויש מלאכים דעשיה. והנה, למעלה המזון של המלאכים הוא מה שנמשך להן כח ועוז רוחני להיות משיגים אלהותו יתברך ולהיות עובדים ז ב אותו בכל לבם,³ ובהשתלשלות המדרגות על ידי ריבוי רבבות ממוצעים,

הוא כי החיות הרוחנית מצד עצמה היא למעלה מעלה מלהתלבש בדברים גשמיים ולהחיותם, וכדי שאור וחיות זה ירד ממדרגתו ויוכל להשפיע חיות בדברים גשמיים יש צורך בכמה ירידות וצמצומים שעל ידם החיות יורדת מלמעלה מעלה עד למטה מטה ונעשית בערך הדברים הגשמיים.

[וזהו שממשיך:]

כי יש נשמות ומלאכים בבחינת ההשתלשלות העולמות בריאה יצירה עשיה – "ולכבודי בראתיו יצרתיו כו"⁴ – ויש מלאכים דבריאה, ויש מלאכים דיצירה, ויש מלאכים דעשיה.

בעולמות העליונים יש ג' מדרגות כלליות שהם בריאה, יצירה ועשיה, כמרומז בפסוק 'ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו'. ובכל עולם מג' עולמות אלו יש נשמות ומלאכים (וזהו ענין ג' מיני המלאכים: שרפים – הם המלאכים דבריאה, חיות הקודש – יצירה, ואופנים – דעשיה).

והנה, למעלה המזון של המלאכים הוא מה שנמשך להן כח ועוז רוחני⁵ להיות משיגים אלהותו יתברך, ולהיות עובדים אותו בכל לָבָם.³

הנהות צמח צדק

ב. וכמו שכתוב ברבות סוף פרשת משפטים ע"פ 'כי שמי בקרבו' – "לפי שאין מלאכי השרת ניוונים אלא מ'זיו

"יש להבין שורש כוונת האכילה למטה באדם התתון" (תקס"ז ע' רנא).

כלומר: צריך להבין מהי הכוונה הפנימית והתכלית בזה שקבע הקב"ה בטבע הבריאה אשר האדם צריך לאכול כדי להחיות את נפשו. ועל פי ביאור ענין כוונת האכילה יבואר האמור שלעתיד לבוא יהי "ואכלתם אכול", היינו שמאכל שכבר נאכל יאכל שוב, ואיך בזה נרמזת ההתגלות האלוקית המופלאה שתהי' לעתיד לבוא.

[תחילה יבאר ענין האכילה למעלה אצל המלאכים, ובזה יבואר גם ענינה באדם. ונקודת הדברים היא:

לכל דבר בעולם הזה הגשמי יש שורש ומקור רוחני למעלה שממנו משתלשלת ויורדת החיות הרוחנית שלו, וכמאמר רז"ל: "אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל". כלומר, שורש החיות של העשב הגשמי הוא ממקור רוחני עליון הנקרא 'מזל'. והשורש הראשון של המאכל הגשמי הוא בעולם הבריאה, שהוא הנברא הראשון, ומהשורש הראשון יורד מקור החיות ממדרגה למדרגה בעולמות ב"ע, עד ל'מזל' האומר לנברא הגשמי גדל. והטעם לריבוי דרגות אלו

4. ישעי' מג, ז.

5. נתבאר בארוכה במאמרי אדה"א בראשית ע' קיב.

צו דף יג) וביאורו בס' חסידות מבוארת מועדים ח"ב ע' קצו ואילך.

שהם המלאכים שבכל העולמות שעובר השפע דרך שם וביניהם, ונקראים וכל קרבי שהם בחינת קרביים, שדרך במ עובר השפע והמאכל, ועל ידי זה נתהוה מזה מאכל גשמי, וכמאמר רז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מול

מזון זה של המלאכים הוא השורש והמקור של המזון הגשמי של האדם, כמבואר לעיל שלכל דבר גשמי יש שורש ומקור ורוחני למעלה. אך כיון שמזון המלאכים הוא רוחני ומופשט לגמרי מגשמיות, הנה כדי שמזה ירד וישתלשל להיות חיות למזון גשמי יש צורך בכמה ירידות וצמצומים בחיות זו עד שתהיה בערך להחיות מזון גשמי.

וירידה זו היא על ידי 'ממוצעים', הם המלאכים שבכל עולם ועולם שעל ידם 'יורדת' ההשפעה האלקית (ה'מאכל' הרוחני) למטה מטה עד שנעשה ממנה מאכל גשמי, היינו "שהם שלוחי ההשפעה, כי להיות אור א"ס ב"ה יורד ומשתלשל כל כך אי אפשר כ"א ע"י צמצומים רבים במדרגות שונות, וכמה דרגין על דרגין כו', והם הם בחי' המלאכים שבכל עולם, שהם כלים לאור א"ס ב"ה, שמתצמצם ומתלבש בתוכם" (לקו"ת שה"ש לב, ב).

וזהו הטעם לך שהמלאכים נקראים 'קרביים' עליונים', כמבואר בספרי קבלה על הפסוק וכל קרבי את שם קדשו, ד'כל קרבי' – הקרביים העליונים של הקב"ה – המה המלאכים העליונים, כי כמו שהקרביים אצל אדם 'מורידים' את הפסולת של המאכל, כך תפקידם של המלאכים לפעול שרק הפסולת והחיצוניות של החיות

כשם שאצל האדם תוכן ענין האכילה הוא שעל ידי שאוכל והמאכל נעשה דם ובשר כבשרו מתחזקים כוחותיו והוא יכול לנצל ולממש את הכוחות והיכולות שלו (ואילו מי שאינו אוכל כפי צורך גופו כוחותיו מסתלקים ממנו, כי רק ע"י האכילה חיות הנפש מתקיימת בגוף ומחזקת אותו), כך גם אצל המלאכים העליונים שבעולמות בריאה יצירה עשיה ישנו ענין המזון וה'מאכל' והוא שניתן להם "כח ועוז רוחני" לממש את הכוחות והיכולות שלהם להשיג אלקות ("שנמשך להם אור אלקי בהגשמה. . . כמו חיות ומזון גשמי לאדם התחתון, כי זה הכוח והעוז שיוכלו להשיג באלקות, בא להם האור והשפע מלמעלה כמו ירידת המזון להחיות חיות גשמי" (תקס"ז)).

ובפרטיות יותר: 'חיות' ויכולת זו להשיג אלקות נמשכת למלאכים מ'דבר ה' הנמשך מספירת המלכות דעולם האצילות (כפי שיחבאר לקמן).

ובחשתלשלות המדרגות על ידי ריבוי רבבות ממוצעים, שהם המלאכים שבכל העולמות, שעובר השפע דרך שם וביניהם, ונקראים וכל קרבי⁶, שהם בחינת 'קרביים'⁷, שדרך במ עובר השפע והמאכל, ועל ידי זה נתהוה מזה מאכל גשמי.

הנהות צמח צדק

שבינה, שנאמר 'ואתה מחיה את כולם' – ועיין פירוש 'ואתה מחיה' בזהר ח"ב ריש פרשת ואתה תצוה דף קע"ט ע"ב.

7. ראה בכ"ז לקו"ת פ' שלח ד"ה ענין הנסכים פ"ב [מא], ד]. ועוד.

6. תהלים קג, א. ראה זח"א פז, א. זח"ג רלד, ב. וראה סה"מ תקס"ה ע' תתיד ובהנסמן שם.

מלמעלה שמכה בו, שהמזל הוא כח רוחני, וגבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם, עד שמוגיע בשורש כל השורשים במלאכים העליונים דבריאה, שמקבלים כח ועוז מדבר ה' יתברך להיות משיגים באלהות, ומהם נשתלשל ונתהווה

לעולם עד שמתגשמת להחיות את הנברא הגשמי, וע"י השתלשלות זו המזל 'מכה' בנברא ואומר לו גדל¹⁰.

והנה, מזל זה המחיה את הנברא הוא "היותר אחרון בהגשמה" (תקס"ז) כי יש "ריבוי רבבות מדריגות" של 'ממוצעים' שבהם ועל ידם יורדת ההשפעה העליונה למטה מטה. וזהו הפירוש הפנימי בכתוב 'גבוה מעל גבוה שומר, וגבוהים עליהם', היינו, שיש למעלה ריבוי מדריגות ובחינות של 'ממוצעים' מדריגה אחרי מדריגה ('גבוה מעל גבוה'), כדי שההשפעה האלקית תרד מלמעלה מעלה עד למטה מטה ותתלבש בדומם וצומח גשמי, ויתן בדומם וצומח הגשמיים את תכונת ה'מאכל', שבאכילתה יחיה האדם.

והמלאכים שבעולם הבריאה (שרפים) הם המדריגה הגבוהה ביותר מבין הממוצעים והם מקבלים את ההארה האלקית מבחי' דבר ה' ממש, היינו, מלכות דאצילות¹¹, השורש הראשון של חיות הנבראים שבעולם הזה¹², והארה זו היא 'מאכל' המלאכים וממנה הם מקבלים חיות שיוכלו לעבודתם את ה' בהשגת אלקות (כנ"ל). ומלאכים אלו דעולם הבריאה מורידים את החיות למטה אל המלאכים דצירה, ומהם אל המלאכים דעשיה, ועד בחי' המזל העליון כנ"ל, הוא השורש

הרוחנית תרד ותומשך להיות חיות ומזון של הדברים הגשמיים. וכשם שהקרביים של האדם מבררים את המאכל וגורמים שהחלק הטוב שבו יעלה ללב ולמוח (ורק הפסולת תדחה לחוץ), כך המלאכים מבררים את האור והשפע האלקי, והמובחר מה'מאכל' עולה להחיות את המלאכים (כנ"ל) שהמלאכים מקבלים 'חיותם' ממאכל רוחני זה).

ובמאמר רז"ל⁸: 'אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה שמכה בו'. שהמזל הוא כח רוחני. ו"גבוה מעל גבוה שומר, וגבוהים עליהם"⁹, עד שמוגיע בשורש כל השורשים, במלאכים העליונים דבריאה, שמקבלים כח ועוז מדבר ה' יתברך, להיות משיגים באלהות.

ממאמר רז"ל "אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה שמכה בו ואומר לו גדל" מובן ש'חיות' הנבראים והתכונות שלהם לא נבראו יש מאין בעולם הזה הגשמי, אלא יש לחיות המחיה את הנבראים שורש רוחני עליון, והוא ה'מזל' למעלה האומר לעשב גדל. היינו שלכל נברא ונברא פרטי יש 'מזל' משלו למעלה שעל ידו נמשכת החיות לנברא זה, ומהשורש העליון הרוחני יורדת החיות ע"י השתלשלות מעולם

שמתחיל להיות - נקרא מזל לשון 'יזל מים' . כל דבר הנברא צריך להיות מקור הדבר למעלה מעלה" - ספר הנחות הר"פ.

11. כידוע, מבחינת הדיבור שייכת לספירת המלכות, כמאמר התיקוני זוהר 'מלכות פה'.

12. וזהו הפירוש הפנימי בכתוב 'מלכותך מלכות כל עולמים', ששורש חיות כל העולמות הוא מספירת המלכות, בחינת 'דבר ה'.

8. ב"ר פ"י, ו. זח"א רנא, א. זח"ב קעב, ב. וראה תו"א עא, א.

9. קהלת ה, ז.

10. בדוגמת מאמר חז"ל (מגילה ג, א) "אף על גב דאיהו לא חזי מזליה חזי" (- אף אם האדם לא רואה (ומרגיש), מזלו רואה), שמזל זה הוא "שורש שורשו ומקורו למעלה מעלה . . שם הוא חזי, כי מזל נקרא שורש שורש הדבר והתחלתו במקורו

המאכל גשמי, שמבחינת פני שור שבמרכבה שהם מלאכים שמבחינת גבורה נמשך למטה נפש הבהמות, ומבחינת פני נשר נמשכו העופות כו', וכשמתגלה ^{ג ז} למעלה מזון רוחני והשפעה למלאכים, אזי בהשתלשלות וירידות המדרגות מתגלה למטה גם כן ברכת השנה וכל מיני תבואתה, ^ג והמכוון בירידה זו

מאחר ששורש המאכל הגשמי הוא מה'מאכל' הרוחני של המלאכים (ה'דבר ה'), נמצא דכאשר יש התגלות אלקות – המזון רוחני הנ"ל – אל המלאכים בגילוי רב, אזי מאחר שבשורש ומקור כל המאכלים הגשמיים ישנו גילוי אלקות בתוספת רב, הנה על ידי השתלשלות וירידת המדרגות מתגלה למטה גם כן ברכת השנה וכל מיני תבואתה בשפע רב.

"וכשמתגלה למעלה מעלה איזה מזון רוחני והשפעה למלאכים, אזי בהשתלשלות וירידות המדרגות נתגלה ונתגדל למטה ג"כ המזון וההשפעה גשמית (וזהו ענין מעלת שני השבע, שזה מורה שיש למעלה השפעה עליונה. וההיפוך מזה בשני הרעב ח"ו, שזה מורה על סתימת השפע עליונה)" (אור התורה).

[לסיכום]

כדי להחיות את המאכלים הגשמיים בחיות גשמית בעולם הזה, אורו ית' יורד, על ידי ריבוי צמצומים, מדרגה אחרי מדרגה עד שהחיות האלקית נעשית בערך להתלבש ולהחיות את המאכלים הגשמיים.

וסדר ירידת האור האלקי מלמעלה למטה הוא שמתחילה נשפע מאתו ית' אור וגילוי אלקי בבחינת מלכות דאצילות (דבר ה') להתלבש במלאכים דבראיה, אחר כך יורד האור

הרוחני הקרוב ביותר אל הדבר הגשמי אותו הוא מחי'.

ומהם נשתלשל ונתהווה המאכל גשמי. שמבחינת 'פני שור'¹³ שבמרכבה – שהם מלאכים שמבחינת גבורה – נמשך למטה נפש הבהמות. ומבחינת 'פני נשר' נמשכו העופות כו'.

בתיאור המרכבה העליונה שראה יחזקאל במראה הנבואה נאמר שראה ד' פנים – פני שור מהשמאל, פני אריה אל הימין, פני נשר ופני אדם. ומבואר בתורת הסוד אשר ד' פנים אלו הם מלאכים עליונים שבעולם הבריאה, ו'פני שור' מהשמאל הם המלאכים שמבחינת גבורה (שהיא בקו השמאל כמאמר התיקוני זוהר 'גבורה דרועא שמאלא'). וממלאכים אלה שמבחינת 'פני שור' – גבורה – נמשכת השפעת החיות לבהמות הגשמיות שהם בבחינת גבורה, כפי שרואים אשר טבעם הוא בהתגברות, כמו רוב כחו של השור, וכן מ'פני נשר' נמשכת חיות העופות הגשמיים וכן הלאה.

וכשמתגלה למעלה מזון רוחני והשפעה למלאכים, אזי, בהשתלשלות וירידות המדרגות מתגלה למטה גם כן ברכת השנה וכל מיני תבואתה.^ג

הנחות צמח צדק

ג. ועיין בזה סוף פרשת מקץ דף ר"ד ע"א וע"ב. ודף קצ"ד ע"א, בענין: "שני השבע, או ההפך ח"ו". ובוהר פרשת אחרי דף נ"ט ע"ב, בענין: הממר.

הוא, כשיאכל האדם ששורשו גם כן משם, שיש נשמות דבריהם והם בבחינת פנימיות יותר מן המלאכים,^ד וכשיאכל אותם הן מוסיפים בו כח ושכל, להיותם מבחינת אלה המלכים לפני מלך מלך כו', אלא שירדו, ועל ידי שיאכל אותם

הנשמות שהם מ"בחינת פנימיות יותר". וכידוע דשורש האדם הוא ב'פני אדם' שבמרכה, ואילו שורש המלאכים הוא (כנ"ל) רק ב'פני שור' שבמרכבה.

ולכן על ידי שהאדם ששורשו במרכבה העליונה הוא ב'פני אדם' שלמעלה מ'פני שור' אוכל מאכל ששורש חיותו מבחינת חיצוניות של עולם הבריאה (בחינת 'פני שור') וחיות המאכל נכללת בו ומוסיפה בו חיות וכח בעבודת ה', הרי הוא מעלה חיות זו למקום נעלה יותר משורשה הראשון של הבהמה, כי המאכל עולה מ'פני שור' שבמרכבה ל'פני אדם' שהוא פנימיות עולם הבריאה.

וכשיאכל אותם הן מוסיפים בו כח ושכל, להיותם מבחינת "אלה המלכים לפני מלך מלך"¹⁵ כו', אלא שירדו.

כאשר האדם אוכל את המאכלים הגשמיים והם מתעכלים בו ונעשים דם ובשר כבשרו, אזי הם מוסיפים בו כח ושכל, היינו שמחזקים את כחות גופו וגם מוסיפים תוספת השפעה בשכלו.

הנחות צמח צדק

ד. וכמ"ש במקום אחר בד"ה 'אני ישנה ולבי ער' [לקו"ת שה"ש לר, ב]. ובד"ה 'מומור שיר חנוכת הבית' [לקו"ת פ' ברכה צט, א].

למטה יותר, ממדרגה למדרגה עד שמתלבש בשורש הרוחני של המאכלים הגשמיים (היינו השורש הקרוב ביותר אל חיות המאכל הגשמי עצמה), הוא המזל העליון שממנו 'נוזל' ונמשך אור אלקי ונשפעת חיות אלקית במאכל הגשמי. ועל פי ביאור זה בסדר ירידת והשתלשלות האור והחיות האלקית למטה להחיות את המאכלים הגשמיים, יבאר את הכוונה הפנימית באכילה:]

וְתִמְכּוֹן בִּירִידָה זֶה הוּא כְּשִׂיאָכֵל הָאָדָם, שְׁשׁוּרְשׁוֹ גַם כֵּן מִשָּׁם, שִׁישׁ נִשְׁמוֹת דְּבִרְיָאָה, וְהֵם בְּבַחֲנִית פְּנִימִיּוֹת יוֹתֵר מִן הַמְּלָאכִים.^ד

המכוון והתכלית בירידת ההמשכה וההשפעה האלקית דרך כל הממוצעים למעלה (מהמלאכים דבי"ע עד השורש האחרון שהוא המזל 'האומר לו גדל') והמשכתה למטה להיות חיות לחי וצומח גשמיים היא כדי שמאכלים גשמיים אלו יהיו אוכל ומזון לאדם למטה.

דהנה שורש האדם הוא "גם כן משם", היינו מאותו עולם שבו נמצאים המלאכים, שהרי יש נשמות דבריהם¹⁴. אלא שבעולם הבריאה עצמו המלאכים הם בדרגה חיצונית ונמוכה לגבי

העולם שדרכו ירדו לעולם. ראה סה"מ תרל"ה ח"ב (ע' שז). תורת מנחם ח"י ע' 189. ולהעיר גם מלקו"ת בלק עג, ג. ובכ"מ.

ליתר ביאור בכ"ז ראה תניא עם פירוש חסידות מבוארת ח"א ע' קכ.

15. בראשית לו, לא.

14. למרות ששורש ומקור כל הנשמות הוא בעולם האצ"י, כמ"ש בתניא ריש פ"ב שהנפש האלקית של כל יהודי היא "חלק אלקה ממעל ממש". נשמת כל איש ישראל נמשכה ממחשבתו וחכמתו ית' דאיהו חכים ולא בחכמה ידיעא אלא הוא וחכמתו אחד [דהיינו חכמה דעולם האצ"י] – הרי רוב הנשמות עוברות דרך העולמות בריאה יצירה ועשי' באופן של 'התלבשות', ומקבלות את ה'יצורה' של

הוא מעלה אותם לשורשם בבחינת הפנימיות, שהוא בחינת פני אדם לארבעתן,

ובירידתם לעולם הזה הם במדריגה נמוכה יותר ממעלת נפש האדם.

וסדר הדברים הוא ש"המאכל שאוכל האדם, שמתחילה נחשב [האדם] עליה לגבי המאכל במה שמתעלה מבחינת דצ"ח לבחינת מדבר, להיות דם כדם האדם ובשר כבשרו, אך אחר כך מוסיף כח וחיות באדם, והטעם, להיותו גבוה בשורשו יותר מנפש האדם שהוא בחינת התווה שקדם לתיקון (פלא הרימון)". ואף שבתחילה (לפני שמתגלה שורשו הנעלה של המאכל) האדם הוא המעלה את המאכל מבחינת חי וצומח ל'פני אדם' ששורשו נעלה יותר בעולם הבריאה, מכל מקום לאחר האכילה והבירור, כאשר האדם מגלה ע"י עבודתו את השורש העליון של המאכל בעולם התווה שהוא למעלה משורש האדם, הרי האדם מקבל חיות מהמאכל כי על ידו מאיר אצל האדם שורשו העליון של המאכל בעולם התווה.

וממילא מובן שהאדם האוכל ומברר את המאכל ומגלה את השורש עליון זה של המאכל, יכול הוא עצמו לקבל "כח ושכל" מהמאכל.

[וחוזר לבאר בפרטיות יותר כיצד האדם

מברר את המאכל ומעלה אותו:]

ועל ידי שיאכל אותם הוא מעלה אותם לשורשם בבחינת הפנימיות. שהוא בחינת 'פני אדם' לארבעתן'.

כיון ששורש נפש האדם הוא מבחינת הפנימיות, הרי כאשר הוא אוכל דברים גשמיים והם נכללים בו, הם מתעלים בשורשם גופא - עולם הבריאה, לבחינתו של האדם, היינו לבחינת הפנימיות, שזוהי דרגא נעלית יותר מאשר חיות המאכל מצד עצמה (שהוא מבחינת החיצוניות,

ולכאורה קשה, איך יוכל המאכל הגשמי, שהוא בחינת צומח וחי שלמטה ממדריגת האדם, להוסיף חיות לאדם, והלא האדם הוא במדריגה עליונה יותר מהמאכל, עד שהוא המברר ומעלה את המאכל ע"י אכילתו להתכלל ב'פני אדם' שלמעלה משורש הבהמה בחיות המרכבה (כנ"ל), א"כ הרי המאכל מקבל מהאדם ומתברר על ידו, וכיצד יתכן שהאדם הוא בבחינת מקבל מהמאכל הנותן בו כוח וחיוזק?

והביאור בזה:

למרות שבסדר השתלשלות, שורש האדם גבוה יותר משורש המאכל (כנ"ל) - דהאדם שורשו בפנימיות עולם הבריאה, ואילו שורש המאכל הוא בחיצוניות עולם הבריאה), מ"מ למעלה מסדר השתלשלות, יש למאכל שורש עוד יותר גבוה משורש האדם, כי שרש כל הדברים הגשמיים למעלה - הוא בעולם התווה, עולם שמאירים בו אורות גבוהים מאד ובלתי מוגבלים (הנקרא בספרי הקבלה 'שבעת מלכי אדום' שמלכו "לפני מלך מלך לבני ישראל" - היינו ששורשם למעלה משורש נשמות ישראל), ולעומת זאת שורש ומקור האדם הוא מבחינת עולם התיקון, בבחינת 'סדר השתלשלות' העולמות המוגבלים - אצילות בריאה יצירה עשיה - שבכללות הם עולמות יותר נמוכים ובהם מתגלית הארה אלקית מוגבלת יותר באופן של אורות המתלבשים ומתיישבים בכלים. ולכן, כאשר האורות דעולם התווה נפלו עד למטה בעולם הזה, הם נפלו למטה ביותר בתוך הדברים הגשמיים (כידוע¹⁶ הכלל שכל הגבוה יותר [אורות התווה] יורד למטה יותר [בדברים גשמיים]),

16. ראה לקו"ת שה"ש כג, א. מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' קכו. ועוד.

שלכך האדם דייקא יוכל להעלותו, להיותו מבחינת קו האמצעי שמבריה מן הקצה כו.^ה

התפארת עליה נאמר שהיא מבריה "מן הקצה אל הקצה". ולכן בני ישראל שעליהם נאמר "אתם קרואים אדם", הרי גם בירידתם לקצה התחתון - לעולם הזה, מאיר אצלם שורשם העליון שהוא מפני אדם, ולכן באכילת האדם למטה עולה המאכל לשורשו העליון בבחינת "פני אדם".

[לסיכום: כאשר האדם אוכל מזון גשמי, המאכל ושורש המאכל שהם מבחינת 'פני שור' שבמרכבה עולים להיכלל ב'פני אדם', שהוא פנימיות המרכבה של עולם הבריאה].

פרק ב

עליית הנשמות דעכשיו והתכללותן בנשמות דלעתיד

[לאחר שנתבאר ענין כוונת האכילה, ימשיך לבאר ענין האכילה לעתיד לבוא שתהיה נעלית יותר מהאכילה דזמן הזה, ועד שהמאכל דזמן הזה שכבר נאכל יצטרך להיאכל שוב לע"ל - "ואכלתם אכול" (שיאכלו מאכלים שכבר נאכלו, כנ"ל בריש המאמר).

ולהבנת הענין, יש להקדים (ע"פ ספר מאמרי אדמו"ר האמצעי):

נתבאר לעיל כי הבהמה הגשמית ששורשה מ"פני שור" שבמרכבה העליונה, צריכה בירור, היינו שהיא יכולה להתברר למדריגה עליונה משורשה שלפני ירידתה למטה הוא בחינת "פני שור" שבמרכבה העליונה דעולם הבריאה, ולעלות ל"פני אדם" שבמרכבה, ע"י שהאדם למטה ששורשו מ"פני אדם" יאכלנה.

הנחות צמח צדק

ה. ועיין מ"ש מזה בד"ה 'כה תברכו את בני ישראל' [לקו"ת פ' נשא כו, ג].

כנ"ל), כי ע"י שהמאכל נכלל באדם האוכלו, נפעל בדוגמת זאת בעולם הבריאה, ששורש המאכל שהוא ה'פני שור' שבמרכבה, נכלל בשורש האדם האוכל, שהוא מ'פני אדם' שבמרכבה.

ובפרטיות יותר: על החיות שבמרכבה נאמר 'פני אדם לארבעתן', היינו דהפנימיות של כל אחד מד' הפנים של המרכבה ('פני שור', 'פני נשר', 'פני אריה', 'פני אדם') הוא בחינת ה'פני האדם' שיש לכל אחד מהן, "שבחי" 'פני אדם' כוללם יחד ומנהיג לכולם, כידוע" (ס' תקס"ז). ולכן כאשר המאכל נאכל ע"י האדם הוא עולה בעולם הבריאה גופא לבחינת הפנימיות, בחינת "פני אדם" שהיא הפנימיות של ארבעת פני החיות שבמרכבה.

[ולכאורה עדיין אינו מובן איך יש בכח האדם לברר את המאכל דהן אמת שבעולם הבריאה נשמות ישראל הם מפנימיות הבריאה כיון ששורשם הוא ב'פני אדם' - אך כאשר הנשמה יורדת למטה ומתלבשת בגוף גשמי, לכאורה כבר לא ניכר בה שום מעלה יתירה על המאכלים. ולכן מבאר:]

שלכך האדם דייקא יוכל להעלותו, להיותו מבחינת קו האמצעי, שמבריה מן הקצה כו.^ה
[אל הקצה כו.^ה]

על 'פני אדם' שבמרכבה אמרו חז"ל "דיוקנו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד", היינו שפני אדם שבמרכבה הם מבחינתו של יעקב אבינו, מידת

והנה, כמו שהמלאכים דעתה נחשבים לבחינת בהמות לגבי הנשמות, כי בשרש שרשן הן מבחינת בהמות וחיות שבמרכבה, שהם בחינות מקבלים מן האדם העליון. כך, אפילו הנשמות דעתה לגבי הנשמות שיתגלו לעתיד נקראות גם כן בהמות, כדאיתא ברעיא מהימנא שיש נשמות בחינות בהמות כו' עיין שם.¹ ולפיכך יצטרכו גם המה להתעלות באותן הנשמות,

והנה, בעומק יותר יכול להיות אדם שייחשב כ'בהמה' לגבי אדם נעלה ממנו, כמו אדם המתנהג לפי נטיית נפשו הבהמית, ורק השכל דנפש הבהמית הוא המנהיג אותו, דאף שהוא בבחי' אדם כי יש בו את הכח המיוחד לאדם הוא ה'שכל' ויכול לבא על כל דבר חכמה, מ"מ נחשב כ'בהמה' בגלל התאווה הבהמית וחומרית המוטבעת בו לגבי מי שמתנהג על פי המוחין של נפשו האלוקית. ולמעלה מזה, בדקות יותר, גם אדם העובד ה' בהידור, אם אינו מסוגל להתבונן בגדלות ה' ולעורר אהבה ויראה ע"י ההתבוננות וממילא כל עבודת ה' שלו היא בטבעיות (כי לכל יהודי יש בטבע אהבה ויראה לה' שעוברת בירושה מהאבות הקדושים, ובכחו לעבוד את ה' מכחה של אהבה טבעית זו בלי להזדקק לענין התבוננות), גם הוא נחשב ל'בהמה' לגבי הנשמות הגבוהות של (הנקראים 'זרע אדם') המתבוננים בגדלות ה' ומשייגים אלקות¹⁸. וכך הוא גם בנוגע לבעל השגה נמוכה, שלגבי מי שמשיג אלקות במדריגה גבוהה יותר, אף הוא נחשב כ'בהמה'.

והנה, כמו שהמלאכים דעתה נחשבים לבחינת בהמות לגבי הנשמות, כי בשרש שרשן הן מבחינת בהמות וחיות שבמרכבה, שהם בחינות מקבלים מן האדם העליון.¹

כך, אפילו הנשמות דעתה לגבי הנשמות שיתגלו לעתיד נקראות גם כן 'בהמות', כדאיתא ברעיא מהימנא, שיש נשמות בחינות בהמות כו', עיין שם.¹ ולפיכך, יצטרכו גם המה להתעלות באותן הנשמות.

"והנה, כמו . . . במרכבה דבריאה נחשב פני שור' ופני אריה' בחינת בהמה וחיה בלבד לגבי בחינת פני אדם' שבמרכבה – כך בעליות כל העולמות כשיהיה בירור אחר בירור [היינו לע"ל], אזי גם בחי' הנשמות דעכשיו – דשרשם עתה למעלה בחי' פני אדם' – יחשבו רק בחי' בהמה וחיה לגבי בחי' הנשמות דפני אדם' שיהי' לעתיד

ולהלן יבואר שכל הנשמות דזמן הזה, גם אלו שהם נעלים ומבוררים בתכלית, הם בבחינת 'בהמה' לגבי הנשמות החדשות

הנהגות צמח צדק

ו. ועיין מענין הנשמות החדשות שיתגלו לעתיד בספר הגלגולים פרק ו' [ראה גם לקו"ת פ' בהר מד, ג]. וקרוי לסופו בד"ה 'ענין נשמות חדשות'. ובמשנת חסידים מסכת 'השגת הנשמות'. ובח"מ ריש פרשת תולדות נבי 'ועטרתיהם בראשיהם'.

והיינו, על ידי שיתגשמו וירדו בבחינת מאכלים הגשמיים לויתן ושור הבר,^ז והצדיקים יאכלו אותם ויעלו לשרשם את המאכלים, כדוגמת שהנשמות דעתה מעלים המאכלים הגשמיים ששרשם מהמלאכים.^ח והטעם הוא, כי

בימות המשיח, אחר שיהיה בחינת עליות לכל העולמות". (תקס"ז).

ועל נשמות אלו נאמר ב'רעיא מהימנא' שבזוהר, שבנוסף לזה שהמלאכים הם בבחי' 'בהמות' יש גם נשמות שהם בבחינת בהמות, שהם כל הנשמות שבזמן הזה וכמו ששרש המאכל (פני החיות שבמרכבה) צריך להתברר ע"י אכילת הנשמות, כך גם נשמות אלו שבבחי' 'בהמה' צריכות לעלות ולהתברר ע"י ה'אכילה' (הרוחנית) דהנשמות הגבוהות שהם בבחינת אדם, הם הנשמות דלעתיד לבא.

ולכן, יצטרכו כל הנשמות דעתה להתברר ולהיאכל, כדי להתעלות וליכלל באותן הנשמות הגבוהות.

[ומבאר מהי הדרך לעליית הנשמות דעתה

על ידי הנשמות דלעתיד:]

והיינו, על ידי שיתגשמו וירדו בבחינת מאכלים הגשמיים – לויתן ושור הבר^ז – והצדיקים יאכלו אותם ויעלו לשרשם את המאכלים, כדוגמת שהנשמות דעתה מעלים המאכלים הגשמיים ששרשם מהמלאכים.^ח

הנשמות דזמן הזה 'יתבררו' ע"י הנשמות דימות המשיח ע"י שהנשמות דלע"ל 'יאכלו', כביכול, את הנשמות דזה"ז, כמו שבזה"ז הנשמות מבררות את ה'בהמות' דהמרכבה ע"י ש'אוכלים'

את המאכלים הגשמיים שמשתלשלים מהם), "וזהו ענין סעודת לויתן, שלויתן זה יהיה נעשה מבחינת נשמות דעכשיו . . . וכן שור הבר, כי לא יהיו בבחינת הגשמה כדג ושור גשמי ח", אלא רק שהאורות העליונים של ניצוצי הנשמות דעכשיו יבאו בהם ויתלכשו בלויתן ושור כו' להיות בהם בבחינת חיות גשמי בערך הנשמות דלעתיד. וכאשר הצדיקים דלעתיד יאכלום יעלו אותן הנצוצין כמו שיעלה האדם עכשיו למאכל ומזון הגשמיים" (תקס"ז).

[אך עדיין צריך להבין, "איך יתכן להיות שיהיה בחינת פני אדם דבריא דעכשיו ששרשם בבחינת האצילות, כמו נשמות הצדיקים דעכשיו, שיחשבו למזון גשמי כלויתן" (תקס"ז)?

כלומר: מהמבואר ר עד עתה שכל הנשמות דזה"ז יהיו לע"ל כמו 'מאכל' הזקוק לבירור ע"י הנשמות דאז – מובן שדבר זה שייך אף לגבי נשמות דאצ"ל. וזה פלא – איך יתכן שאפי' נשמות דאצ"ל כל כך רחוקות במדריגתם מהנשמות דלע"ל עד כדי כך שיהיו נחשבות לעומתם כ'בהמה'?

וע"ז יבאר להלן את החילוק בין כללות המשכת האלקות בזמן הזה לגילוי שיהיה לעתיד לבא, וע"פ זה יבואר החילוק העצום בין כל הנשמות שלפני ביאת המשיח (אף נשמות הצדיקים) לגבי הנשמות שיתחדשו

הנחות צמח צדק

ז. ועיין מ"ש מענין לויתן ושור הבר בד"ה 'לויתן זה יצרת לשחק בו' בפרשת שמיני. ח. וקרוב הדבר בודאי לומר שרק ניצוץ והארה מהנשמות ירד ונתלכש בלויתן ושור הבר הגשמיים, ועל ידי אכילת הניצוץ וההארה, יתעלה גם כן השרש, דבא"י גוונא הוא בקרבנות, כמ"ש במקום אחר בד"ה 'לכבתני', שכל המלאכים וחיות הקדש מתנשאים ומתעלים ומתרוממים על ידי הקרבן, עליית נפש בהמה ששרשה לזקק מהם כו', עיין שם [לקו"ת שה"ש כח, ג].

עתה אין האור מתגלה רק בבחינת ממלא כל עלמין ששרשו מקו וחוט, שהוא אחרי צמצום אור האין סוף, ומבחינה זו הם כל הנשמות דעתה. אבל לעתיד יהיה בחינת התגלות הסובב כל עלמין, שהוא בחינת העיגול שלפני הקו,

והעולמות שלצורך המשכתו הי' צמצום באור אין סוף באופן של 'סילוק ומקום פנוי' מהאור הבלי גבול שהאיר קודם הצמצום כדי שאח"כ יומשך אור מוגבל שאינו בערך לאור הבלי גבול שהאיר לפני כן.

וכל הנשמות דעתה, מקורם מהאור המוגבל שאחר הצמצום – 'ממלא כל עלמין'. כי מאחר שבזמן הזה אורו ית' מתגלה רק מה'קו וחוט' שאחר הצמצום – בחינת 'ממלא כל עלמין', לכך, כל הנשמות המתלבשות בגופים כיום, לפני ביאת המשיח, הם מבחינה זו. וגם נשמות הצדיקים הנמשכות מעולם האצילות שרשם באור הגבול שאחר הצמצום, כמבואר לעיל שגם האורות המאירים בכלים דאצילות הם מה'קו וחוט' שאחר הצמצום.

אבל לעתיד יהיה בחינת התגלות ה'סובב כל עלמין', שהוא בחינת ה'עיגול' שלפני ה'קו'.²¹

אך לעתיד לבוא יהי' גילוי בחינת 'סובב כל עלמין', דהיינו, הגם שעתה אור ה'סובב' הוא למעלה מהתגלות בתוך העולמות המוגבלים, מכל מקום, לעתיד, אור עליון זה שלמעלה מהצמצום הנ"ל יתגלה ויורגש גם למטה בעולם הזה הגשמי.

ואור זה נקרא 'עיגול הגדול' כי הוא מקיף את כל סדר ההשתלשלות בשווה, כמו העיגול שהוא רחוק בשווה ממש מכל מה שהוא מקיף

לעתיד לבא, ועד שלגבי הנשמות החדשות שיתגלו בימות המשיח, הנשמות דזמן הזה נחשבות כמו בהמה הראויה למאכל].

והטעם הוא:

כי עתה אין האור מתגלה רק בבחינת 'ממלא כל עלמין'¹⁹, ששרשו מ'קו' ו'חוט', שהוא אחרי צמצום אור האין סוף. ומבחינה זו הם כל הנשמות דעתה.

מבואר בכתבי האריז"ל שלצורך התהוות העולמות המוגבלים צמצם הקב"ה את אורו הגדול על הצד, כי אורו הבלי גבול שהאיר לפני הצמצום הוא מעין המאור ופשוט בתכלית הפשיטות, ולא שייך בו כל ציור והגדרה ח"ו, ומצידו לא יכולים להתהוות נבראים מצויירים, מוגדרים ומוגבלים.

ולאחר הצמצום נמשך 'קו וחוט' שהוא אור מדוד ומוגבל שעל ידו נאצלו ונבראו העולמות העליונים, וכל סדר ההשתלשלות, כולל האורות והכלים הכי עליונים דעולם האצילות נמשך רק מה'קו וחוט' שאחר הצמצום, כי האור שהאיר קודם הצמצום אינו יכול להאיר בכלים ה'מצויירים' דעולם האצילות.²⁰

וכל השתלשלות הספירות דאצילות היא מאור ה'ממלא כל עלמין' הנמשך מהקו וחוט שאחר הצמצום, שהוא אור מדוד ומוגבל לפי ערך הכלים

המצויירים של הספירות העליונות (חסד, גבורה וכו'), אלא "הוא מובדל בערך גם מהיות בחינת מקור ושרש להשתלשלות דאבי"ע" (תקס"ז).
21. ראה לקו"ת מסעי צה, ב.

19. זהר חלק ג, רכה, א: 'דאיהו ית' ממלא . . וסובב כל עלמין'.
20. ויתירה מזו: אי"ז רק שהאור הבלי"ג דקודם הצמצום אינו יכול להאיר בפועל בעולם האצילות ובכלים

ומבחינה זו הוא ענין הנשמות שיתגלו לעתיד, ואותן הנשמות הן גבוהות בערך הרבה כו'. וזהו ואכלתם אכול, פירוש דבר שכבר נאכל תחזרו ותאכלו אותן, דהיינו הנשמות דעתה שכבר היו בבחינת אדם, יחזרו ויאכלו אותן להעלותן למעלה יותר.

וזהו "ואכלתם אכול". פירוש: דבר שכבר נאכל, תחזרו ותאכלו אותו. דהיינו, הנשמות דעתה, שכבר היו בבחינת 'אדם', יחזרו ויאכלו אותן להעלותן למעלה יותר.

'אכול' הוא מה שכבר נאכל, והם הנשמות דבחינת אדם שבזמן הזה הם מבוררים כמו מאכל אחר אכילתו שאין בו כל פסולת, ועד כדי כך שהם המבררים ומעלים את הבהמה ע"י שהם אוכלים אותה. אך לעתיד לבא גם המבררים דזמן הזה יצטרכו להתברר, כי כדי להיכלל באור ה'סובב כל עלמין' שלמעלה מאור הקו המאיר בזמן הזה, צריכים הנשמות של עכשיו ל'היאכל' ולהתברר ע"י הנשמות שיתחדשו לעתיד לבא.

"דהיינו מה שהיה עד עתה בבחינת אכול, שכבר היה הם המבררים – היינו הנשמות דעתה שהיה בבחינת אדם, אז (-לעתיד לבא) 'ואכלתם אותם' שהם יחזרו להיות נתעלין מעלה מעלה עד שיהיה בבחינת מאכל להנשמות שיתגלו לעתיד מבחינת סובב כל עלמין. . ונעשו מאכל להנשמות הנ"ל" (ס' הנחות הר"פ)²².

[סיכום: הנשמות דזמן הזה הם בבחינת 'בהמה' לגבי הנשמות החדשות דלעתיד לבא, כי כל הנשמות דזמן הזה הם מאור הקו שאחר

בתוכו, וכך אור ה'סובב כל עלמין' שלמעלה מהצמצום רחוק מכל העולמות בשווה, לא כמו אור ה'קו' שאחר הצמצום שהוא מקור לאור המתלבש בנבראים בפנימיות להחיותם, ורק לגבי אור הקו ישנו חילוק גדול בין נבראים עליונים לנבראים תחתונים, ובין נשמות הצדיקים לנשמות נמוכות דזרע בהמה, מה שאין כן לגבי אור ה'סובב', כולם שווים לגביו.

ומבחינה זו הוא ענין הנשמות שיתגלו לעתיד, ואותן הנשמות הן גבוהות בערך הרבה כו'.

"לעתיד הנה יתגלה למטה מבחינת עצמות אור אין סוף שלפני הצמצום, שהוא בחינת סובב הכללי שאין בו מעלה ומטה כו', ונשמות שיהיו אז יהיו מאירים מהארת בחינת סובב זה. ועל כן במילא לא יחשבו נשמות שיצאו מבחינת הקו רק כמו ערך בחינת הצומח והחי לגבי בחינת האדם, כי באמת אין כל ההשתלשלות ערך לעצמות המאציל יותר ממה שאין ערך לחי וצומח לגבי האדם. . לפי זה לא יפלא כלל וכלל על היות הנשמות דעכשיו נחשבים רק לבחינת מזון ומאכל לגבי נשמות הצדיקים שיהיו לעתיד" (תקס"ז).

שהבירור יהי' ע"י נשמות חדשות שיתלבשו בצדיקים שלא ידרו לעולם לפני ביאת המשיח אלא שנשמות הצדיקים דזמן הזה, הם עצמן יעלו לעתיד לבא למדרגה עליונה יותר עד שייחשבו "נשמות חדשות", וכשיגיעו למעלה ומדרגה גבוהה כל כך, אזי כל עבודתם בזמן הגלות תיחשב בעיניהם לעונג גשמי, בבחינת "בהמה" לגבי השגת האלקות שתתגלה אליהם לעתיד לבא, ומי"מ עליה זו היא שכרם על עבודתם בתורה ומצוות בזמן הזה.

22. והנה, פשוטו של מאמר חז"ל על סעודת הליותן מורה שהצדיקים שיאכלו את הסעודה דלעתיד לבא הם אלו שעסקו בתורה ומצוות בזמן הזה, והסעודה היא שכרם על כך, ואיך הדבר עולה בקנה אחד עם ביאור רבנו הזקן כאן שהסעודה תיאכל ע"י נשמות חדשות שיתגלו לעתיד לבא ולא ע"י הנשמות שעסקו בתורה ועבודת הביורים בזמן הזה? ומבאר אדמו"ר האמצעי, שאמנם אין כוונת רבנו הזקן

וזהו והללתם כו' אשר עשה עמכם להפליא, כי לעתיד אחר כל הבירורים והעליות שיתעלו כל הדברים התחתונים על ידי הנשמות דעתה, והנשמות דעתה על ידי הנשמות שיתגלו לעתיד, אז יהיה אשת חיל עטרת בעלה, בבחינת אור חוזר ממטה למעלה, כתר מלכות, שיהיה מלכות בבחינת כתר, נעוץ סופן כו', ויהיו כל ההשפעות על ידי בחינת מלכות, וכמו שכתוב

הזה בעבודת הבירורים, יתעלו הנשמות למעלה מעלה, ולא יהיו בבחינת 'מקבל' מהספירות דאצילות, אלא יעלו למעלה מהם ויהיו המשפיעים וממשיכים אור לאצילות, כי המלכות תעלה לבחינת הכתר - "כתר מלכות".

וזהו "והללתם כו'"²³. "אשר עשה עמכם להפליא".

כי לעתיד אחר כל הבירורים והעליות - שיתעלו כל הדברים התחתונים על ידי הנשמות דעתה, והנשמות דעתה על ידי הנשמות שיתגלו לעתיד - אז יהיה "אשת חיל עטרת בעלה"²⁴, בבחינת 'אור חוזר' ממטה למעלה, כתר מלכות - שיהיה מלכות בבחינת כתר, 'נעוץ סופן כו'".²⁵

על ידי כל הבירורים והעליות - הן בירור ועליית הדברים התחתונים ע"י הנשמות דעתה, והן בירור ועליית הנשמות דעתה ע"י הנשמות הגבוהות דלעתיד - נפעל ענין 'אשת חיל עטרת בעלה', היינו שיתעלו נשמות ישראל, ששורשם בספירת המלכות (כנ"ל), להיות עטרת ו'כתר' על ראש הבעל, המשפיע - המידות העליונות דאצילות, בחינת דכר.

והוא על ידי שהמלכות מאירה בבחינת 'אור חוזר'.

פירוש:

יש ב' מיני המשכת אור אלוקי, 'אור ישר' ו'אור חוזר'. 'אור ישר' הוא כאשר אורו יתברך

הצמצום, ואילו הנשמות דלעתיד לבא יהיו מאור אין סוף שלפני הצמצום, וחילוק הערך ביניהם הוא עצום, כבהמה לגבי אדם, ולכן יקויים בהם הכתוב "ואכלתם אכול" שהנשמות של זמן הזה שכעת הם עצמם המבררות, יתבררו ויתעלו ע"י אכילת הנשמות החדשות שמאור ה'סובב'.

פרק ג

הביאור הפנימי בהמשך הכתוב - "והללתם כו' אשר עשה עמכם להפליא ולא יבושו עמי"

[על פי כל הנ"ל יבאר המשך הכתוב דלעיל - "והללתם את שם ה' אלקיכם אשר עשה עמכם להפליא ולא יבושו עמי לעולם", ויבאר מעלת הברכה ד'לא יבושו עמי' על הברכה הראשונה ד'ואכלתם אכול' (וכפי שהביא בתחילת המאמר מהילקוט שיש מעלה בכפילות הברכה).

ולהבנת הדברים יש להקדים תוכן קצר מהמבואר לקמן:

שרש נשמות ישראל בזמן הזה הוא בספירת המלכות העליונה שהיא כנסת ישראל, בחינת נוקבא, שע"י השפעת הספירות העליונות דאצי' לבחי' המלכות, בחי' דכר המשפיע לנוקבא, נולדות ונמשכות נשמות ישראל. והיינו שכעת המלכות היא רק בבחינת מקבל ממה שלמעלה ממנה, ולית לה מגרמה כלום, אך לע"ל, ע"י כל עסק הנשמות בזמן

23. ספר יצירה פ"א מ"ז.

24. יואל ב, כו.

25. משלי יב, ד.

והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני כו',^ט ויהיה אז בבחינת פלא. וזהו אשר עשה עמכם להפליא, היינו שסוף מעשה יהיה תחלה, בבחינת פלא, כתר מלכות. ובה יובן מה שכתוב אחר כך ולא יבוש

כאשר בחינת המלכות תתעלה למעלה מכל הספירות (על ידי עבודתנו עתה בעבודת הברורים, ועל ידי הברורים של הנשמות החדשות לעתיד), אזי כל ההשפעות יהיו על ידי בחינת מלכות, כי המלכות תתעלה למעלה מן הספירות, בבחינת ה'כתר' ותהיה בבחינת 'משפיע' לספירות.

וזהו הפירוש הפנימי בכתוב 'והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים, חצים אל הים הקדמוני'²⁷ כו', היינו, דלעתיד לבוא ('ביום ההוא') אחרי ועל ידי כל הברורים והעליות של זמן הגלות ושל לעתיד, תתעלה המלכות להיות למעלה מכל הספירות (תמורת מצבה כעת, שהיא מקבלת מהם) ותהיה בבחינת משפיע להם, וזהו 'יצאו מים חיים מירושלים', פירוש, שכל ההשפעות של אלקות ('מים חיים') שיהיו לעתיד, 'יצאו' ויומשכו מבחינת 'ירושלים', דקאי על ספירת המלכות (כי 'ירושלים' היא אותיות 'יראה שלם' [כדרשת הגמ'] וענין היראה מתייחס אל המלכות, 'שום תשים עליך מלך', כמו יראת ואימת המלך על אנשי מדינתו).

ויהיה אז בבחינת 'פלא'. וזהו "אשר עשה עמכם להפליא", היינו, ש'סוף מעשה' יהיה 'תחלה', בבחינת 'פלא', כתר מלכות.

נמשך ויורד מלמעלה למטה בסדר והדרגה, וכשיורד ממדרגה למדרגה הרי ככל שהמדרגה אליה הוא יורד נמוכה יותר, מתמעט ומתצמצם אורו.

ואילו 'אור חוזר' הוא העלאה מלמטה למעלה, שהתחתון מתעלה ממדרגה למדרגה, וככל שעולה למעלה מתגבר אורו, וע"י עליה זו מתגלה שרשו העליון ומאיר בו. ובנוגע לספי' המלכות – ע"י 'אור חוזר' עולה המל' עד שנעשית בבחינת משפיע, וזהו ענין עליית הנשמות לעתיד לבא – ע"י עבודת הברורים הנפעלת על ידי הנשמות בזמן הזה.

וע"י כל זה נעשה 'כתר מלכות', היינו שהמלכות עצמה, שהיא סוף כל הספירות, מתעלית ונכללת בבחינת כתר, שהוא למעלה מכל הספירות, כדוגמת הכתר שהוא מעל הראש. וזהו 'נעוץ סופן בתחילתן', היינו שסוף כל הדרגות והספירות – מלכות – עולה ונכלל למעלה ב'תחילה', כתר שלמעלה מהכל.

ויהיו כל ההשפעות על ידי בחינת מלכות, וכמו שכתוב²⁶ "והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים, חצים אל הים הקדמוני כו".^ט

הנחות צמח צדק

ט. ועיין מ"ש סוף ד"ה 'קול דודי' כו', בענין: האבות והאמהות [לקו"ת שה"ש טו, ג].

למערכ אל ים המערבי, הוא המעיין שניבא יואל (שם פרק ד') 'ומעיין מבית ה' יצא', והוא הנחל שניבא יחזקאל (פרק מז) 'זימד אלף ויעבידני במים' וגו'. ומים אלו לא יתייבשו בחום הקיץ, ולא יקפאו בקור החורף אלא תמיד יהיו. וזהו אחד הניסים דלעתיד לבוא (ע"פ רש"י ומצו"ד).

26. זכרי' יד, ח.

27. לפי פשוטו הכתוב הוא נבואת זכריה על לעתיד לבוא שכאשר יבקע הר הזיתים מן המזרח למערב יצאו מים חיים מירושלים וילכו למזרח דרך אותה בקיעה עד הים הקדמוני, שהוא למזרחו של עולם קדמה; וחציו יפנה

עמי, כי הנה אנו אומרים מהרה ישמע כו' קול בלה, קול הוא המשכה והשפעה. והנה עתה כתיב הקל קול יעקב, מבחינת דבר נמשך ההשפעה בנוקבא, אבל הכלה אין לה בחינת קול כי המלכות הוא רק בחינת מקבל, ולכך החתן אומר הרי את מקודשת, והכלה שותקת כי אין לה קול כו'.¹ אבל

כאשר בחינת המלכות תתעלה עד שתהי' בבחינת כתר ממש, אזי היא בבחינת 'פלא'.

כי ענין מדרגת הכתר הוא הוא תוכנו של 'פלא', כי כתר הוא מדריגה שלמעלה מעשר הספירות ומקיף עליהם למעלה (כמו הכתר בפשטות, המקיף על ראש האדם מלמעלה), וכך הוא גם ענין בחינת 'פלא', מלשון ריחוק מופלג, כמ"ש 'ולא נפלאות היא ממך ולא רחוקה היא'. וזהו גם ענין הכתר, שהוא למעלה ורחוק ומובדל מהעשר ספירות.

ולעתיד לבוא תתעלה המלכות להיות בבחינת הכתר, היינו למעלה ובהפלאה מכל הספירות, עד שתהי' גם בבחינת משפיע להם.

וזהו ביאור הפסוק על פי חסידות, דאשר עשה עמכם קאי על הבחינה היותר תחתונה (כמו שכח העשיה הוא הכח היותר תחתון) – מלכות, ולעתיד תהי' המלכות בבחינת 'להפליא', היינו בבחינת הפלא – כתר כנ"ל.²⁸

הנחות צמח צדק

י. ובמ"ש מזה סוף ד"ה 'ויגש אליו יהודה', גבי: 'מהרה ישמע' כו' עיין שם [תו"א פ' יגש מד, א].

דומן הזה, הם עצמן יעלו לעתיד לבא למדריגה עליונה יותר עד שייחשבו "נשמות חדשות", וכשיגיעו למעלה ומדריגה גבוהה כל כך, אזי כל עבודתם בזמן הגלות תיחשב בעיניהם לעונג גשמי ונחות, בבחינת "בהמה" לגבי השגת האלקות שתתגלה אליהם לעתיד לבא, ומ"מ עליה זו היא שכרם על עבודתם בתורה ומצוות בזמן הזה.²⁹ נוסח ברכת נישואין.

³⁰. בראשית כז, כב.

³¹. ראה גם נדרים ל, א בר"ן ד"ה ואשה נמי..

²⁸. והנה, פשוטו של מאמר חז"ל על סעודת הליותן מורה שהצדיקים שיאכלו את הסעודה דלעתיד לבא הם אלו שעסקו בתורה ומצוות בזמן הזה, והסעודה היא שכרם על כך, ואיך הדבר עולה בקנה אחד עם ביאור רבנו הזקן כאן שהסעודה תיאכל ע"י נשמות חדשות שיתגלו לעתיד לבא ולא ע"י הנשמות שעסקו בתורה ועבודת הברורים בזמן הזה?

ומבאר אדמו"ר האמצעי, שאמנם אין כוונת רבנו הזקן שהברור יהי' ע"י נשמות חדשות שיתלבשו בצדיקים שלא ירדו לעולם לפני ביאת המשיח אלא שנשמות הצדיקים

לעתיד שתתעלה המלכות אחר כל הבירורים להיות אשת חיל עטרת בעלה, ולהיות בבחינת אור חוזר, כתר מלכות, ותהיה היא המשפיע, אז נאמר קול בלה. ולזאת, ולא יבושו עמי, עכשיו הוא כמו שכתוב במשנה סוף פרק ז' ד' דפסחים והכלה הופכת פניה ואוכלת, על דרך מה דאיתא בירושלמי פרק

ההשפעה, ולפיכך, הוא זה שאומר (בקולו) 'הרי את מקודשת לי', והכלה שותקת כי אינה משפיעה, אלא בטלה ומקבלת בלבד מה'דכר', בחינת ז"א. אבל לעתיד שתתעלה המלכות אחר כל הבירורים, להיות "אשת חיל עטרת בעלה", ולהיות בבחינת 'אור חוזר', כתר מלכות, ותהיה היא המשפיע – אז נאמר 'קול בלה'.

על פי הנ"ל אשר לעתיד לבוא, על ידי ולאחרי כל הבירורים דזמן הגלות, תתעלה בחינת המלכות למעלה להיות 'אשת חיל עטרת בעלה' – שתהיה היא המשפיע דוקא – אתי שפיר מדוע כתיב על לעתיד לבוא 'מהרה ישמע כו' קול בלה', כי אז תהיה המלכות, בלה, בבחינת משפיע, ויהי' לה בחי' 'קול'.

(ולכן אנו מבקשים על לעתיד לבא 'מהרה ישמע כו' קול בלה', כי ענין זה מורה על הפלאת הגילוי דלעתיד לבא, שע"י הבירורים והעלאה בדרך אור חוזר תהיה המלכות המשפיעה, ותתעלה לבחינת הכתר למעלה מן הספירות).

[ובזה יובן הפירוש הפנימי של סוף הפסוק

ד'ואכלתם אכול', ובמילא יבואר גם ענין כפל

הברכה המובא לעיל מהמדרש]

ולזאת, "ולא יבושו עמי". עכשיו הוא כמו שכתוב במשנה סוף פרק ז' דפסחים³²: 'והכלה הופכת פניה ואוכלת'. על דרך מה דאיתא

דרך ההמשכה היא שבחינת ה'דכר' משפיע אל ה'נוקבא', ובספירות העליונות מדריגת הזכר והמשפיע הוא ז"א (המדות דאצילות), והנוקבא והמקבל היא בחינת המלכות. וכידוע דמלכות 'לית לה מגרמה כלום' (אין לה משל עצמה מאומה), וכל ענינה הוא מה שמקבלת את ההשפעה מהספירות העליונות שלמעלה ממנה (ז"א). וסדר זה מרומז במה שכתוב 'הקול קול יעקב'. פירוש שבחינת הקול וההמשכה כנ"ל, הוא מבחינת ומדריגת הדכר (יעקב) דוקא, והשפעה זו נמשכת אל הנוקבא.

ואילו בחינת המלכות (נוקבא) אין לה בחינת 'קול', היינו שאין לה השפעה וגילוי הנמשך ממנה. כי המלכות היא רק בחינת מקבל מהספירות שלמעלה הימנה כנ"ל. ולכן, עתה 'הקול קול יעקב (הדכר)' דוקא³².

וזוהי גם הסיבה הפנימית לאופן הקידושין שהחתן אומר 'הרי את מקודשת לי', והכלה שותקת ואינה אומרת כלום אף "שלכאורה היה מן הראוי שתדבר בפיה בפירוש שמסכמת בקידושין הללו (סידור עם דא"ח קלט, א)". שכן, הכלה והאשה למטה בגשמיות היא בבחינת המקבל (שנשתלשלה מבחינת המלכות למעלה), ולכן, אין לה בחינת 'קול' והשפעה משל עצמה, אלא דוקא החתן (הדכר) יש לו את הקול וכח

את ההשפעה מהמדות והספירות שלמעלה הימנה.

33. פו, א.

32. וזוהי הסיבה שבספרי הקבלה נקראת ספירת המלכות בשם 'נוקבא', כי כשם שהנוקבא מקבלת השפעה מהאיש, כך מדת המלכות היא בבחי' כלי לקבל ולקלוט

קמא דערלה, סימנא דאכיל מן חבריה בהית (פירוש מתבייש) מסתכלא ביה, וכיון שעכשיו הכלה שהיא המלכות היא רק בחינת מקבל, לכן הופכת פניה ואוכלת, וזהו ענין הבושה, בהית מסתכלא ביה. אבל לעתיד ולא יבושו עמי, כי אחר הברור והעלייה תהיה היא עטרת בעלה, ואז תהיה היא בבחינת משפיע, ואם כן ממילא ולא יבושו כו'.³⁴ וזהו ענין כפל הברכה, שמלבד שיתעלו כל

מאכלו. היינו, בהיות האדם במצב של מקבל, שאוכל משל חברו, הרי הוא מתבייש.

והטעם לזה בפנימיות הענינים הוא כי כדי להיות כלי ראוי לקבל ולקלוט השפעה רוחנית, צריך המקבל להיות בבושה ובביטול ולא להרגיש את מציאותו, ורק כך הוא יכול לקבל כדבעי השפעה ממקור עליון, ו"הוא ענין הבושה - ביטול והפשטת המהות מכל וכל" (פלא הרימון כאן).

ולכן, בחי' המלכות - בחי' 'מקבל' שייכת לענין הבושה.

אבל לעתיד "ולא יבושו עמי", כי אחר הברור והעלייה תהיה היא 'עטרת בעלה', ואז תהיה היא בבחינת משפיע, ואם כן, ממילא "ולא יבושו כו".³⁵

אולם לעתיד לבוא, אחרי הברור והעלייה האמורים של ספירת המלכות, תהיה היא בבחינת משפיע, ואם כן - מאחר ששוב אינה בבחינת מקבל שתכונתו ענין הבושה כנ"ל - ממילא 'ולא יבושו עמי', היינו, ד'עמי' (שלפי פשוטו קאי על בני ישראל) מורה על בחינת המלכות³⁶, והכתוב

בירושלמי פרק קמא דערלה³⁴: 'סימנא, דאכיל מן חבריה בהית (פירוש: מתבייש) מסתכלא ביה'. וכיון שעכשיו הכלה - שהיא המלכות - היא רק בחינת מקבל, לכן, 'הופכת פניה ואוכלת', וזהו ענין הבושה, 'בהית מסתכלא ביה'.

בגלל שלעתיד המלכות תתעלה למעלה מכל הספירות להיות בבחינת משפיע, לכן 'לא יבושו עמי', כי שוב לא תהיה המלכות בבושה ושתיקה כמו שהיתה בזמן הגלות כשהיתה רק בבחינת מקבל. כי עכשיו, בזמן הגלות לפני עליית המלכות שתהיה לעתיד לבא, מצב המלכות הוא בדומה למה שנאמר במשנה (לגבי אכילת קרבן פסח) 'הכלה הופכת פניה ואוכלת', שהוא מפני הבושה שמתביישת לאכול בפני כולם, היינו שהמלכות עכשיו היא בבחינת 'בושה'.

וענין ה'בושה' מורה על בחי' 'מקבל'. על דרך המובא בתלמוד ירושלמי³⁵ "אמר ר' יודן בר חנין סימנא -]סימן לזכור הלכה הנידונה בירושלמי שם[: דאכיל מן חבריה בהית מסתכל ביה" - אדם שאוכל משל חברו ואין לו משל עצמו מתבייש להסתכל במי שממנו מקבל את

הנהגות צמח צדק

יא. ועיין בנמרא פרק קמא דמועד קמין דף מ' ע"ב: 'ברכך ברכתא' כו' - . וכן הוא במדרש תנחומא סוף פרשת בראשית. ועיין בתנא דבי אליהו חלק א' פרק כ'. ובמדרש רבה פרשת דברים דף רפ"ז א': 'אבל הכוכבים' כו'.

העלים שלה אינם מופנים כלפי הזקנה, ורק כאשר ניזונית מעצמה ואינה זקוקה עוד לזקנה, היא מפנה את עליה כלפי הזקנה.

36. כידיע, הקב"ה ועם ישראל נמשלו לחתן וכלה וענין הכלה הוא שמקבלת מהחתן, ועל פי זה מובן היטב

34. הלכה ג.

35. בדיון ערלה בגפן המוכרכת שאם היא יונקת מהגפן הזקנה פירותיה מותרים, ואם היא ניזונית מעצמה פירותיה ערלה, מבאר הירושלמי שלגפן תכונה מיוחדת, שכל זמן שיונקת הברכה (הגפן הצעירה) מן הזקנה, אזי

כך להיות ואכלתם אכול כנ"ל, עוד זאת, גם כי ולא יבושו, לפי שתהיה אשת חיל עמרת בעלה ובחינת משפיע.³⁷ וזהו שאמרו רז"ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניו קדוש.

לחיות "ואכלתם אכול", כנ"ל; עוד זאת, גם כי "ולא יבושו", לפי שתהיה אשת חיל עמרת בעלה, ובחינת משפיע.³⁷

וזהו ענין כפל הברכה, היינו, שמלבד שתתעלה בחינת המלכות ונשמות ישראל הנמשכים ממנה בעילוי אחר עילוי ובבירור אחר בירור, "ואכלתם אכול" שגם המברר דומן הזה יעלה ויתברר באור ה'סובב' שיאיר לעתיד לבא, הנה עוד זאת, ש'לא יבושו', כלומר, לפי שתהיה בחינת המלכות בבחינת משפיע לספירות, אחרי שתעלה המלכות לספירת הכתר שלמעלה ('עשה עמכם להפליא') ותהיה בבחינת משפיע לכל הספירות ואזי לא יהיה בה עוד ענין הבושה שהיא תכונת המקבל, כדלעיל.

וזהו שאמרו רז"ל³⁷: 'עתידים צדיקים שיאמרו לפניו קדוש'.

אומר שלא יהי' לה עוד את ענין הבושה, כי לא תהיה עוד בבחינת מקבל, אלא תתעלה למעלה מעלה, להיות בבחינת משפיע לספירות דאצילות, בעלות המלכות לספירת הכתר. [ואזי לא יוצרכו נשמות ישראל לצאת ממציאותם ולהתבטל בבחינת בושה כדי לקבל את האור העליון, כי גם במציאותם ה"מורגשת" יוכלו לקבל גילוי אור אין סוף, ו"יקבלו גילוי אור אין סוף במורגש שלהם כי המורגש יהיה מזווכך מאד ונקי מכל תערובות פסולת, לזאת לא יבשו כו' כי לא יצטרכו לבחינת הפשטת המהות, רק שעצם מהותם יהיה כלי לקבל גילוי אלקות במורגש (פלא הרימון שם)].

[ומעתה יבאר התוכן הפנימי של כפל הברכה (כמובא לעיל מהמדרש שהוזכר בתחילת המאמר):]

וזהו ענין כפל הברכה: שמלבד שיתעלו כל כך

הנחות צמח צדק

יב. ועיין מ"ש עוד בד"ה 'ואשה כי תדור', בפירוש: 'ולא יתבושו'. והנה, בתנא דבי אליהו שם [חלק א' פרק כ'] איתא בענין 'אשר עשה עמכם להפליא': 'מאי להפליא? בין מעשיהם של צדיקים למעשיהם של רשעים בניהנם' נראה דפירוש 'להפליא' גם כן מלשון 'לפלא נדר' בפרשת אמור כ"ב כ"א, דפרש"י: 'להפריש'. וכן 'כי יפליא לנדר נדר נזיר'. ובגמרא סוף פ"ז דעירובין דף פ"ב ע"א, בענין: לא ניתנה נזירות אלא להפלאה, שיהא נדרו מפורש כו'. ועם היות כי ענין מפורש הוא לשון ביאור [אך, הוא גם כן לשון פירור והבדל, כמו "בתוך צאנו נפרשות" (ביחזקאל ל"ד י"ב)]. וכוונת התנא דבי אליהו היינו שעם היות שיהיה הגילוי מבחינת 'פלא עליון', דקמיה "בכשבה כאורה", ו"אם צדקת מה תתן לו", ו"דבו פשעך כו'", עם כל זה, יומשך משם גם כן 'להפריש' (להפליא) בין מעשיהם של צדיקים כו'. והוא על דרך מ"ש ברכות בראשית סוף פ"ב "ויאמר אלקים יהי אור" – 'אלו מעשיהן של צדיקים אבל איני יודע באיזה מהן חפץ כו' ביון דכתיב 'וירא אלקים את האור כי טוב', הוי [אומר] במעשיהן של צדיקים הוא חפץ. דלכאורה אין לזה פירוש, אך שייך לומר 'אבל איני יודע באיזה מהן חפץ, מהו הספק? אלא הענין: על דרך הנ"ל, משום ד'קמיה כולא כלא חשיב', ו'בכשבה כאורה' ועיין מ"ש מזה בד"ה 'ויאבא איש' [תנ"א כו, ב]. ובד"ה 'בשלח פרעה' [תנ"א סא, ג]. אלא שאעפ"כ, צמצם את עצמו, כביכול, להיות 'חפץ במעשיהן של צדיקים'

ד'עמי' כאן קאי על ספירת המלכות שהיא בבחינת מקבל
37. ב"ב עה, ב. מהספירות שלמעלה הימנה.

ב. ומכל זה יובן גם כן המדרש רבה פרשת צו פרשה ח' על פסוק זה קרבן אהרן כו' ביום המשיח אותו, זה שאמר הכתוב (שופטים סימן י"ד) ויאמר להם מהאוכל יצא מאכל כו', והיה שמשון תמיה בלבו, ארי אוכל כל החיות ועכשיו יצא ממנו מאכל, כך אהרן אוכל כל הקרבנות ועכשיו יצא ממנו קרבן, ואיזהו, זה קרבן אהרן כו'. ולפי פשוטו אינו מובן כלל מהו ענין התמיה. אך הענין,

פירוש:

"שלעתיד יאמרו מלאכים קדוש לפני הוי' שישכון בצדיקים בגופם הגשמי, על דרך שאומרים קדוש לפני אור הוי' ששוכן ומתייחד בעשר ספירות דאצילות, כן יאמרו לעתיד לפני הוי' ששוכן בצדיקים בגופים גשמיים" (פלא הרימון ויקרא עמ' רטז בשם אדה"ז).

והוא מפני שלעתיד לבא לא יצטרכו להתבטל ולצאת מגשמיותם והרגשתם - ענין הבושה - בכדי לקבל גילוי עליון, אלא גם במציאותם וה'מורגש' של הנשמות יוכלו לקבל לע"ל בגמר הבריורים, עד שגם בגופם הגשמי ישכון אור הוי'.

[לסיכום: הכתוב מדבר על ב' ברכות שיקוימו בישראל לע"ל: א', שיתבררו הנשמות דזמן הזה להיות בבחינת מאכל להיכלל באור אין סוף ה'סובב' שייאכלו (ניצוצות מן הנשמות דזמן הזה) ע"י הנשמות החדשות שלמעלה מהצמצום. וב' יתירה מזו: שיעלו מבחינת סוף מעשה - 'להפליא' - להיות בבחינת הכתר שהיא בבחינת משפיע לכל הספירות, ולכן 'לא יבושו' כי לא תהיה להם תכונת הבושה (המורה

פרק ד

הביאור הפנימי בתמיהת שמשון 'מהאוכל יצא מאכל'

[ועתה מקשר את כל המבואר לעיל לפרשתנו, פרשת צו³⁸]:

ב. ומכל זה יובן גם כן המדרש רבה פרשת צו פרשה ח' על פסוק³⁹ 'זה קרבן אהרן כו' ביום המשיח אותו:

"זה שאמר הכתוב (שופטים סימן י"ד) 'ויאמר להם מהאוכל יצא מאכל'⁴⁰ כו', והיה שמשון תמיה בלבו: ארי אוכל כל החיות, ועכשיו יצא ממנו מאכל? כך, אהרן אוכל כל הקרבנות, ועכשיו יצא ממנו קרבן, ואיזהו? זה קרבן אהרן כו'". פירוש דברי המדרש:

הנהגות צמח צדק

דוקא. וזהו "אשר עשה עמכם להפליא", והוא הפלא ופלא, להיות מפליא ומפריש כו' - ועיין מ"ש מזה בד"ה 'כי עמך מקור חיים'. ולקמן סוף ד"ה מצה זו כו'. וגם פירש בתנא דבי אליהו שם: 'לא יבושו' כו', כדי שיהא לכם שבר משלכם כו'. דהיינו, שלא יאכלו 'נהמא דכסופא'.

38. פרק ב' של המאמר בלקו"ת הוא הוספה מהצ"צ על

מאמר אדה"ז. ביאורו לפרק זה מיוסד בעיקר על

הנחת רבי הלל מפאריטש ממאמר הצמח צדק הנדפסת

39. ויקרא ו, ג.

40. ראה לקו"ש ח"ז ע' 47.

כידוע מעניין ואם האכל יאכל, בשתי אכילות הכתוב מדבר, אחת אכילת אדם, שהוא אכילת כהנים שכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים, ואחת אכילת מזבח. והנה אכילה זו הוא ענין בירור דשם מ"ה המבדר ב"ן, והנה אכילת

וזהו שאמר שמשון: 'מהאוכל יצא מאכל, דמידי הכהן שהוא האוכל שיירי כל מנחה, יוצאת מנחה שהיא נאכלת כולה לה' (רד"ל).

ולפי פשוטו אינו מובן כלל מהו ענין התמיה.

כלומר: לפי פשוטו, הרי אחרי מיתת בהמה היא נרקבת ונעשית אוכל לכל מיני שרצים ורמשים, ואם כן, מהי התמיה של שמשון בזה שמהארי (האוכל את שאר החיות) יצא מאכל של דבש מהדבורים שהיו אוכלים אותו אחרי מותו, ולכאורה הרי זהו טבע הדברים, ומהו שאומר המדרש "היה שמשון תמה"?

ועוד, מהו הדמיון בין ה"אריה שאוכל כל החיות" לאהרן הכהן שאוכל את הקרבנות?

אך הענין:

כידוע מענין "וְאִם הָאָכַל יֹאכַל"⁴¹ – 'בשתי אכילות הכתוב מדבר'⁴², אחת 'אכילת אדם', שהוא אכילת כהנים, שכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים⁴³; ואחת 'אכילת מזבח'.

הענין יובן על פי ביאור הכתוב 'ואם האכל יאכל', שעל זה אמרו רז"ל (בביאור כפל הלשון 'האכל יאכל') שבשתי אכילות הכתוב מדבר, אחת אכילת אדם, היינו אכילת כהנים האוכלים את חלקי הקרבן הניתנים להם ובכך הבעלים מתכפרים; ואחת אכילת מזבח, היינו חלק הקרבן הנשרף ו'נאכל', כביכול, על גבי המזבח, ורק ע"י ב' האכילות הבעלים מתכפרים.

כתוב בפרשתנו 'זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אותו'. והמדרש מבאר למה נאמר כאן, במנחת חביתין של כהן גדול, 'זה' שמשמעו כמראה באצבעו על איזה דבר.

ותחילה מביא המדרש את המסופר בספר שופטים על שמשון הגבור שבדרך הליכתו תמנתה פגש בארי ששאג עליו ויצא לקראתו, ורוח ה' שרתה על שמשון 'וישסעוהו כשסע הגדי', היינו שקרע את הארי לחלקים. ולאחר כמה ימים סר שמשון לראות את האריה שהרג – 'והנה, עדת דבורים בגוית האריה ודבש', ולקח מהדבש שעל האריה ואכל ממנו. וזו החידה ששאל שמשון לבני עמה של האשה שלקח מפלשתים – "מהאוכל יצא מאכל וגו'", היינו, שמהארי עצמו שבדרך כלל הוא האוכל את כל שאר חיות השדה, יצא מאכל – דבש, ומפרש המדרש שמשון היה תמה בלבבו: היאך נעשה פלא כזה שמהאוכל יצא מאכל.

וממשיך המדרש שכך אהרן הכהן, וכל כהן שבכל דור ודור, אוכל את הקרבנות שמקריבים במקדש, ועכשיו 'יצא' ממנו קרבן, שהוא מביאו ומקריב קרבן שנאכל על גבי המזבח, והוא הקרבן האמור בפרשתנו "זה קרבן אהרן ובניו ביום המשח אותו", מנחת חביתין שכהן גדול מקריב בכל יום ויום, אשר כולה מוקטרת על המזבח ואינה נאכלת, כדין כל מנחת כהן שדינה "כליל תקטר".

43. פסחים נט, ב. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פרק י' הלכה א'.

41. ויקרא ז, יח.
42. זבחים עג, ב. וש"נ.

מזבח זהו ענין ארי אוכל, פני אריה דאכיל קרבנין⁴⁴. אך הוא בחיצוניות העולמות, אשה ריח ניחוח בבריאה יצירה עשיה, אבל בחינת אדם דכליל כולא אינו אוכל, אלא באכילת אדם התחתון, אתם קרויים אדם, נעשה אדם

אריה דאכיל קרבנין⁴⁴. אך, הוא בחיצוניות העולמות, "אשה ריח ניחוח", בבריאה יצירה עשיה.

'אכילת מזבח' היתה ע"י שהאש היתה יורדת על המזבח בצורת אריה, והיתה אוכלת את הקרבן ומעלה אותו לשרשו. ובפנימיות הענינים היינו שעל ידי אכילה זו של האריה היתה הבהמה הגשמית 'נאכלת' ונכללת למעלה בשורשו של האריה, ב'פני אריה' שבמרכבה העליונה (כמבואר לעיל בענין הממוצעים שעל ידם יורד השפע למטה, שהירידה הראשונה היא פני החיות שבמרכבה דעולם הבריאה).

אך העלאה זו שנעשית בבהמה העולה על המזבח היא בחיצוניות העולמות בלבד, כי גם שורש המלאכים – 'פני אריה' שבמרכבה – מקומו בעולמות הנבראים שהם עולמות בי"ע, והיינו דהן אמת שע"י הבירור של 'אכילת מזבח' עולה חיות הבהמה לשורשה בעולם הבריאה, העולם הנעלה שבעולמות הנבראים (היינו הבחינה הכי עליונה בשם ב"ן), אך עדיין אינה עולה למעלה מזה - בעולם האצילות המיוחד באלקות 'איהו וחיוהי וגרמוהי חד', בחינת שם 'מ"ה'.

אבל בחינת אדם – דכליל כולא – אינו אוכל, אלא באכילת אדם התחתון, 'אתם קרויים אדם'⁴⁵, "נעשה אדם בצלמנו כו"⁴⁶. וזהו ענין

וחנה, אכילה זו הוא ענין בירור דשם מ"ה המכרר ב"ן⁴⁴.

התוכן הפנימי של אכילה זו, היינו אכילת אדם ואכילת מזבח הנ"ל, הוא "בירור דשם מ"ה המכרר ב"ן".

והענין בזה:

שם מ"ה מורה על מדריגה אלקית נעלית מאד דעולם האצילות, שם הכל בטל ומיוחד באלקות, "איהו וגרמוהי חד". ועל כך מורה תיבת תיבת 'מה', כמו שכתוב במשה ואהרן 'ונחנו מה', היינו, שהיו בטלים בתכלית באורו ית' כי האיר אצלם אור האצילות.

ואילו שם ב"ן בגימטריא 'בהמה' ד'רוח הבהמה היורדת היא למטה, והוא שורש לחיות הנבראים התחתונים שאינם מיוחדים באלקות.

וענין עבודת הבירורים שעל ידי האכילה הוא לברר ולהעלות את הניצוץ האלקי שהוא בבחינת גלות בתוך הדבר הגשמי שנפל ונתלבש בנברא ששורשו מ'שם ב"ן', שיוכלל בביטול ד'שם מ"ה' דאצילות שלמעלה מן העולמות הנבראים.

[ויבאר בפרטיות מדוע הבירור דב"ן ע"י שם מ"ה נשלם דוקא ע"י אכילת האדם, היינו אכילת הכהן מבשר הקרבן, ואינו נפעל ע"י שריפת הקרבן על גבי המזבח:]

וחנה, 'אכילת מזבח' זהו ענין ארי אוכל, פני

הנחות צמח צדק

יג. ועיין בזה בראשית ד"ו ע"ב מענין זה.

44. בראשית א, כו.

44. ראה עץ חיים שער התיקון פרק ג' ובכמה מקומות.

45. יבמות סא, א. וש"נ.

בצלמנו כו'. וזהו ענין שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים, נמצא אהרן הוא המברר והמעלה הניצוצים דשם ב"ן, וכן בחינת אריה דאכיל קרבנין הוא המברר כו', כי נפש הבהמה נלקחה משמרי האופנים שלא הובררו, ולכן בירור

שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים.

לעומת הבירור שע"י שריפת אמורי הקרבן שעל ידו עולה הקרבן רק לשורש הבהמה בעולם הבריאה, 'פני אריה' שבמרכבה – הרי ע"י אכילת כהן את בשר הקרבן עולה חיות הקרבן למדרגת 'אדם העליון' דאצילות.

כי אכילת המזבח ע"י שריפת הקרבן ענינה להפריד את הרע שבבהמה מן הטוב, לדחות את הרע ולהעלות את הטוב לשורשו העליון במקור הנבראים. ואילו ע"י אכילת האדם (הכהן) נפעל ענין נעלה הרבה יותר, שהחיות שכבר הובררה מן הבהמה ועלתה למקורה הראשון, ל'מזל' שלה בעולם הבריאה, עולה ונכללת בקדושת עולם האצילות (ראה דרמ"צ מצות אכילת קדשי קדשים).

וזה נפעל דוקא ע"י אכילת האדם (בני ישראל – 'אתם קרוים אדם') עליו נאמר "בצלמנו כדמותנו" שכוחות נפשו הם כנגד הספירות העליונות דאצילות מהם נשתלשלו כוחותיו, ולכן רק אכילת האדם (הכהן) יכולה לפעול את שלימות הבירור של הבהמה, שגם שורש הבהמה – 'פני אריה' שבעולם הבריאה – יעלה להיות נכלל באדם המושרש בעולם האצילות⁴⁷.

וזו המעלה של אכילת הקרבנות ע"י אהרן שעל ידי זה היה מעלה את הקרבנות ואת שרשם העליון ב'פני אריה', להיות נכללים ב'אדם העליון' דאצילות, והרי זהו ענין הבירור שלהם ש'מ"ה מברר ב"ן. דהיינו, דכאשר מקיים את המצווה לאכול בשר קדשים, היה מברר ומעלה את ניצוצות

47. וזהו גם ש'אדם' הוא מלשון 'אדמה לעליון', דהיינו, שהסיבה הפנימית לזה שנקראים בני ישראל בשם

האלקות משם ב"ן הנמצאים בבהמה הגשמית, וכן את שורש הבהמה בפני החיות שבמרכבה, להיכלל ב'פני אדם' – שם מ"ה שבאצילות.

ולפ"ז מובן גם למה דוקא ע"י אכילת הכהנים "מתכפרים הבעלים" ולא די בשריפת הקרבן על גבי מזבח ה', כי שלימות הבירור שהיא העליה לעולם האצילות, נפעלת דוקא ע"י אכילת הכהנים, 'אכילת אדם', ולא די באכילת המזבח שקדמה לה (כנ"ל).

וזהו הטעם לכך שהבירור דשם מ"ה המברר ב"ן הוא רק ע"י ב' אכילות אלו (הנרמזות בכתוב 'האכל יאכל'), ולא די באכילת המזבח לבדו, כי דוקא אהרן אשר שורשו מבחינת האדם העליון, ועליו נאמר 'ונחנו מה' שהוא מעולם האצילות המאוחד באורו יתברך, הוא המברר והמעלה את פני אריה שבמרכבה 'שם ב"ן' להיות נכלל ב'פני אדם' דאצילות, בחינת מ"ה (משא"כ עליית הבהמה לשורשה בעולם הבריאה עדיין אין זה 'מ"ה מברר ב"ן', כי גם השורש שבעולם הבריאה הוא מב"ן, ורק הכהן האוכל הוא המעלה את הבהמה בבירור דמ"ה דאצילות).

[וכעת מבאר את תמיהתו של שמשון מ"ן

האוכל יצא מאכל"]

נמצא: אהרן הוא המברר והמעלה הניצוצים דשם ב"ן.

וכן בחינת 'אריה דאכיל קרבנין' הוא המברר כו'. כי נפש הבהמה נלקחה מ'שמרי האופנים'

'אדם' דוקא, הוא משום שהם 'דומים' ומעין לבחינת האדם שעל הכסא, כי זהו שרשם ומקורם ממש.

שלה הוא על ידי פני אריה שבמרכבה שהיא למעלה אפילו מבחינת האופנים עצמן כו'.⁴⁷ והנה מבואר במקום אחר, שמה שהוא בחינת מברר בודאי שהוא עצמו כבר נתברר בתכלית, דהרי לא יכול לברר ולהעלות זולתו אם הוא עצמו עדיין לא נתברר,⁴⁸ וכענין מה שכתוב בספרי סוף פרשת עקב, סמוך לפלטיין שלך לא כבשת, ואתה הולך ומכבש חוץ לארץ, וכמו שכתוב במקום

המלאכים של עולם העשיה שדרגתם נמוכה יותר ואין להם טעם ודעת באלקות, ולכן אהבתם לה היא טבעית ולא שכלית. ואם כן הבהמה הגשמית שנמשכת משמרי האופנים היא נמוכה מאד מאד לגבי חיות הקודש שלמעלה אפילו מהאופנים עצמם שמהפסולת שלהם יורדת חיות הבהמה, ולכן בודאי שחיות הקודש יכולים להיחשב 'מברר' של הבהמה הגשמית שמתבררת על ידם.

[ועל פי זה מבאר את התמיהה היאך יכול

המברר להיות מי שהוא עצמו זקוק לבירור:]

והנה, מבואר במקום אחר⁴⁸ שמה שהוא בחינת מברר, בודאי שהוא עצמו כבר נתברר בתכלית, דהרי לא יכול לברר ולהעלות זולתו אם הוא עצמו עדיין לא נתברר.⁴⁹ וכענין מה שכתוב בספרי סוף פרשת עקב⁴⁹: 'סְמוּךְ לְפִלְטִין שְׁלֶךְ לֹא כִבְשֶׁתָּ, וְאַתָּה הוֹלֵךְ וּמְכַבֵּשׁ חוּץ לָאָרֶץ'?

"המברר צריך להיות נתברר תחילה,

שמתחילה יתברר הוא מכל רע ופסולת, ואז אח"כ כאשר הוא נתברר מכל רע והוא רק טוב וקדושה האלקית, אז דוקא יכול הוא לברר את מי שלא נתברר עדיין [וכענין 'קשוט עצמך'

שלא הובררו, ולכן, בירור שלה הוא על ידי 'פני אריה' שבמרכבה, שהיא למעלה אפילו מבחינת האופנים עצמן כו'.⁴⁷

אהרן הוא בחינת מ"ה' המברר את הבהמה ומעלה אותה וגם את שרשה שמשם ב"ן להיכלל בבחינת מ"ה דאצילות. וכשם שאהרן מברר את הקרבן (ע"י אכילתו) בשלמות הבירור, כך גם אריה דאכיל קורבנין מברר את הבירור הראשון, דכאשר היתה יורדת על המזבח אש מבחינת 'פני אריה' וה'אריה' היה אוכל (שורף) את הקרבנות, הרי אף שגם ה'פני אריה' הוא מהנבראים דעולם הבריאה שהם בבחינת ב"ן, מכל מקום הוא המברר את הבהמה הגשמית, כי בנבראים גופא המברר – 'אריה דאכיל קורבנין' – הוא נעלה מאד מהבהמה הגשמית עצמה, ולכן הבהמה שלמטה מתבררת בשריפת הקרבן, וזהו תחילת הבירור ועליית הבהמה מ'ב"ן' לשרשה בעולמות הנבראים.

ומעלת ה'פני אריה' היא שהוא מחיות הקודש שבמרכבה שהם מלאכים עליונים במדרגה גבוהה שיש להם טעם ודעת באלקות וע"י השגתם הנפלאה הם קוראים 'קדוש', ואילו האופנים הם

הנהות צמח צדק

יד. ועיין מ"ש בד"ה 'זאת חנוכת המזבח' [לקו"ת פ' נשא כח, ג ואילך]. וסוף ד"ה 'ואחיה אצלו אמון', גבי: 'תבל ארצו' [לקו"ת במדבר יח, ד – יט, א] ובר"ה 'ואריה כבקר יאכל תבן' [לקו"ת במדבר יא, א] ועיין בזהר פרשת צו דף ל"ב ע"ב, דף ל"ג ע"א. טו. ועיין מ"ש מזה בבואור ע"פ 'מי מנה עפר יעקב' [לקו"ת פ' בלק סט, א].

49. ראה ירושלמי חלה פ"א ה"ב.

48. ראה לקו"ת בלק סט, א. תו"ח ויקהל ח"ב תיז, ד. וש"נ.

אחר דלכך אסור לאכול קודם התפלה, לפי שהאכילה הוא ענין בירור הנצוצים שבמאכל ולהעלות המאכל, ולכן פתח במזבח וסיים בשולחן כו' כמו שכתוב במקום אחר, ואיך יעלה המאכל והוא עצמו עדיין מקושר למטה, כי אם על

תחלה, ואח"כ 'קשוט אחרים'"] (לקו"ת פ' בלק המובא בהגהה כאן).

כלומר, אי אפשר לפעול בירור ועלייה בדבר אחר, אם המברר עצמו אינו מבורר ומזוכך, שהרי אם הוא מעורב טוב ורע, איך יוכל להעלות את הטוב מן הרע בדבר אחר, אלא מן ההכרח שהוא עצמו יהיה מבורר ונקי מכל פסולת ורע, ואז ביכולתו להעלות ולברר את זולתו.

ודבר זה – שהמברר עצמו צריך להיות מבורר קודם שיברר אחרים – הוא הטעם למה שנאמר בספרי שכאשר דוד כבש את ארם נהרים וארם צובה שהם מסוריה הסמוכה לארץ ישראל, אמר לו הקב"ה: 'סמוך לפלטינ שלך לא כבשת ואתה הולך ומכבש חוצה לארץ', כלומר, איך בכוחך לכבוש ולברר את חוץ לארץ לפני שנכבשה ונתקדשה כל ארץ ישראל עצמה, ולכן לא חלה קדושת ארץ ישראל על חלקים מחוץ לארץ שנכבשו לפני שנכבשה כל ארץ ישראל (וארצות אלו בחו"ל נחשבות 'כיבוש יחיד'), כי רק לאחר שהארץ עצמה שלימה, היא יכולה להחיל מקדושתה גם על שטחים שאינם מארץ ישראל.

[ומביא דוגמא לדבר שא"א לברר אחרים]

לפני שהמברר עצמו כבר מבורר לגמרי מענין האכילה שהיא בירור המאכל, ואסורה קודם התפילה, כי לפני התפילה האדם המברר עצמו אינו מבורר עדיין, ולכן אינו יכול לברר את המאכל:]

50. ראה ברכות י, ב. שו"ע אדה"ז הל' תפלה ספ"ט, ס"ה. לקו"ת נשא כו, ג. בלק עב, א.

51. ברכות נה, א.

ובמו שכתוב במקום אחר דלכך אסור לאכול קודם התפלה⁵⁰, לפי שהאכילה הוא ענין בירור הנצוצים שבמאכל, ולהעלות המאכל. ולכן, 'פתח במזבח וסיים בשולחן'⁵¹ כו', כמו שכתוב במקום אחר⁵². ואיך יעלה המאכל, והוא עצמו עדיין מקושר למטה?

זוהי גם הסיבה מדוע אסור לאכול קודם התפלה, כי ענין האכילה הוא בירור והעלאת הניצוצות שבמאכל לשורשם, וכדי שיוכל לפעול בירור זה האדם צריך להיות מבורר בתכלית, ובירור האדם עצמו נפעל ע"י התפילה, ולכן לפני התפילה, כאשר עדין אין ביכולתו לברר, אסור לו לאכול.

וזהו גם הטעם הפנימי למאמר רז"ל על הכתוב "המזבח עץ שלש אמות גבוה, וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'" – 'פתח במזבח וסיים בשולחן'.

על פי פנימיות הענינים, המזבח מורה על עבודת התפילה, כמאמר רז"ל 'תפלות כנגד קרבנות תקנום', והשולחן, שבו הי' לחם הפנים, מורה על ענין האכילה. והסיבה ש'פתח במזבח וסיים בשולחן' היא כי כדי לאכול בכוונה ראויה ולהעלות את הניצוץ האלקי שבמאכל, האדם זקוק לעבודת התפילה, כפי שיתבאר לקמן.

"ולכן אמרו רז"ל שאסור לאכול קודם התפלה, כי מאחר שהוא רוצה לאכול איזה דבר – כמו לחם גשמי – מוכרח הוא להיות במעלה גבוה

52. ראה במקומות שנסמנו לעיל בענין האיסור לאכול קודם התפילה. וראה גם סה"מ תרל"ג ח"ב ע' שצו.

ידי התפלה, שעת צלותא שעת קרבא, והוא המשכת אלקות בנפש על ידי ח"י ברכאן, ברוך אתה הויה כו' אז אחר כך דוקא יוכל לאכול ולהעלות המאכל גם כן,⁵³ ואם כן, כיון דבחינת פני אריה אכיל קרבנין, על כרחך צריך לומר שהוא עצמו כבר נתברר, ועל דרך זה אהרן אוכל כל הקרבנות, שאכילתו

הבהמית על ידי התעוררות אהבה רבה לה' או על ידי שמתבונן בדברים כאלה באלקות שגם הנפש הבהמית יכולה להבין, ועל ידי זה נעשה האדם מבורר ומחליש את הרע שבו, ואז ביכולתו לצאת ולברר גם את זולתו.

וזהו הענין דאמירת י"ח ברכות בתפילה העמידה:

כידוע, הענין הפנימי של ברכה הוא המשכה למטה, ע"ד לשון המשנה 'המברך את הגפן', היינו שמכופף ומוריד את ראש הגפן למטה בארץ (וכן כתיב 'ויברך את הגמלים', שהורידם והרביצם לארץ). וכל ברכה שבתפילה עניינה הוא המשכה (של איזו בחינה באלקות) למטה. ועל ידי שממשיך אלקות על נפשו באמרו 'ברוך אתה ה' ביי"ח ברכות, נמשכת עליו קדושה עליונה ובה ועל ידה האדם מתברר ומתעלה, ולאחר שהוא עצמו מבורר, ביכולתו לברר את המאכל ולהעלותו.

[על פי ביאור זה (שכדי לפעול בירור, המברר עצמו צריך להיות מבורר תחילה), יבאר את דברי המדרש אודות התמיה של על כך ש"מהאוכל יצא מאכל":]

ואם כן, כיון דבחינת פני אריה אכיל קרבנין, על כרחך צריך לומר שהוא עצמו כבר נתברר. ועל דרך זה אהרן אוכל כל הקרבנות, שאכילתו

ויתירה מן הלחם, שמצד מעלתו היתירה, ראוי לשלוט בו ולאכול ממנו לשם שמים, ועל ידי זה להעלותו לקדושה.

"וכיון שהוא קודם התפלה, שעדיין לא ביער ושרף את הכח התאוה למותרות שלו ב'אש של מעלה' – היא אש האהבה לה' – והרי הוא מקושר בדאגת הפרנסה, הרי הוא מקושר למטה ונופל במדריגות שאר ענינים גשמיים, הרי הוא שוה במדריגה אל הלחם אשר הוא אוכל, ואין ראוי לשלוט בו ולאכול ממנו לשם שמים ולהעלותו לקדושה" (לקו"ת ד"ה ושאתם מים).

כי אם על ידי התפלה, שעת צלותא שעת קרבא⁵³, והוא המשכת אלקות בנפש על ידי ח"י ברכאן, ברוך אתה הויה כו' – אז, אחר כך דוקא יוכל לאכול ולהעלות המאכל גם כן.⁵⁴

הדרך שעל ידה האדם עצמו נעשה מבורר מכל רע, שיוכל להעלות ולברר את המאכל ע"י אכילתו, היא על ידי התפילה שעליה נאמר בזהר 'שעת צלותא שעת קרבא' (-שעת התפילה היא זמן של מלחמה), כי זמן התפלה הוא שעת הכושר ועת רצון למעלה ללחום בתאוות הנפש הבהמית ולהכניע אותה תחת ממשלת רצון הנפש אלקית, כי התפלה היא עבודה שבלב, לברר את נפשו

הנהגות צמח צדק

טו. עיין מענין זה בד"ה 'בה תברכו את בני ישראל' [לקו"ת נשא כו, ג] ובד"ה 'קדש ישראל' [לקו"ת פנחס עט, ד]:

ג (שם ד"ה כי תצא הא').

53. ראה לקו"ת בלק עב, א (חסידות מבוזרת עבודת התפלה ד"ה לא הביט און ביעקב). לקו"ת תצא לד,

גורם וממשיך אכילת אדם העליון שעל הכסא, שלמעלה גם מבחינת פני אריה שבמרכבה בו,⁵³ ומכל זה מובן, איך בחינת אהרן הוא מרכבה לבחינות עליונות מאד שכבר נתבררו בתכלית הביורור, ולכן נאמר עליו ונחנו מ"ה, שהוא גם כן מבחינת מ"ה כמו משה, וכתוב ואהרן מה הוא, ואם כן גדלה התמיה איך עכשיו יצא ממנו קרבן, דהיינו שנעשה בחינת מתברר, כי ענין הבאת הקרבן הוא הוראה שהמביא הקרבן הוא צריך בירור והעלאה, ועל ידי הקרבן הוא מתברר ומתעלה בו. ואם כן, אהרן שהוא אוכל כל הקרבנות

גורם וממשיך אכילת 'אדם העליון' שעל הכסא, שלמעלה גם מבחינת 'פני אריה' שבמרכבה בו.⁵⁴

ועל פי הנ"ל (שכל המברר על כרחך שהוא עצמו כבר מבורר ועומד מקודם, ודוקא מצד זה בכוחו לברר) על כרחך צריך לומר שבחינת האריה דאכיל קורבנין הנ"ל כבר מבורר בעצמו, שכן מבורר לעיל שהוא המברר את הבהמה שהובאה כקרבן על המזבח ומעלה אותה לשרשה למעלה ב'פני אריה' שבמרכבה.

וכל שכן שאהרן שהוא המברר ומעלה את הניצוץ האלקי שבקרבנות, ואף את 'פני אריה' שהוא שורש הקרבנות, לבחינת אדם העליון דאצילות, בודאי שהוא עצמו בדרגה גבוהה מאד ומבורר ועומד ומקומו בעולם האצילות, ולכן ביכולתו להעלות את חיות הנבראים ושורשם למקומו בעולם האצילות, בחינת 'מה'.

ומכל זה מובן איך בחינת אהרן הוא 'מרכבה' לבחינות עליונות מאד שכבר נתבררו בתכלית הביורור. ולכן, נאמר עליו "ונחנו מ"ה"⁵⁴, שהוא

גם כן מבחינת מ"ה כמו משה, וכתוב⁵⁵ "ואהרן מה הוא".

מכל זה מובן שאהרן הכהן הוא 'מרכבה' לדרגות נעלות ביותר (היינו שהוא בטל לדרגות אלו ובו הן מתגלות, כביטול המרכבה לגבי הרוכב, שאין למרכבה שום רצון לעצמה, אלא היא בטילה לחלוטין לרוכב), ובודאי שכולן כבר נתבררו בתכלית הביורור, וזהו הטעם שביכולתו להיות 'המברר', כי הוא עצמו כבר מבורר.

ומאחר שאהרן הוא 'מרכבה לבחינות עליונות מאד שכבר נתבררו בתכלית', לכן ב'משה ואהרן נאמר ונחנו מה, בחינת ביטול בתכלית, מצד שהאיר בהם אור האצילות" (פלא הרימון).

[וזהו ביאור התמיה של שמשון במדרש הנ"ל:]

ואם כן, גדלה התמיה: איך עכשיו יצא ממנו קרבן – דהיינו, שנעשה בחינת מתברר, כי ענין הבאת הקרבן הוא הוראה שהמביא הקרבן הוא צריך בירור והעלאה, ועל ידי הקרבן הוא מתברר ומתעלה בו. ואם כן, אהרן, שהוא

הנחות צמח צדק

יז. ועיין מה שכתוב ע"פ 'בהעלותך את הנרות', בענין: אהרן אותיות נראה, וזהו כענין 'אריה' אותיות 'ראיה', אלא שאהרן הוא בבחינה גבוה יותר, כנ"ל. ועוד נתבאר ענין 'אהרן', שהוא בחינת א' ה"ר ה, עיין מזה ע"פ 'נשא את ראש בני גרשון' [לקו"ת פ' נשא כא, א].

והוא המעלה את כולם, איך יתכן שיהיה הוא עצמו עדיין צריך בירור והעלאה. וזהו כוונת המדרש, דלכאורה הוא תמיה גדולה, אלא שהענין הוא על דרך הנ"ל, רואכלתם אוכל, כי מה שעתה הוא בחינות נשמות גבוהות מאד, וכבר נתקנו ונתבררו בתכלית עד שהם בחינות מבררים ומעלים הניצוצות כו', עם כל זה, לגבי הנשמות שיתגלו לעתיד מבחינת סובב כל עלמין, נקראו בשם בהמות, עד שצריכין העלאה. וזהו ממש ענין מהאוכל יצא מאכל, שמה שהיה בחינת אוכל ומברר ומתקן וזולתו, עכשיו יצא ממנו מאכל, שירדו בבחינת מאכלים הגשמיים דליותן ושור הבר. והיינו שעל ידי זה יתעלו יותר כו'.

שהיה בחינת אוכל ומברר ומתקן וזולתו, עכשיו יצא ממנו מאכל, שירדו בבחינת מאכלים הגשמיים דליותן ושור הבר. והיינו, שעל ידי זה יתעלו יותר כו'.

"אך התירוץ הוא: כי במקומו הוא מבורר בתכלית עד שיוכל לקבל אור אין סוף המאיר לפי ערך מקומו. אכן כשמתעלה למקום יותר עליון, ששם מאיר אור אין סוף בעילוי יותר הוא נחשב לבחינת פסולת לפי ערך הגילוי ההוא, ולכן הוא מוכרח להתברר בירור אחר בירור, ולכן מהאוכל יצא מאכל, דאריה דאכל קורבנין שהוא בחינת מברר בעולם הבריאה, כשמתעלה במידות דאצילות . . מוכרח להיות מאכל להתברר בירור אחר בירור" (פלה הרימון).

ויתירה מזה: אפילו אהרן הנעלה אף יותר מבחינת 'פני אריה' (שהרי אהרן הוא מבחינת פני אדם דאצילות והוא מברר ומעלה את הפני ארי', כנ"ל), הנה לגבי גילוי עליון יותר (בחינת 'שמן משחת קודש' שעניינה יבואר לקמן), גם בחינתו של אהרן גופא צריכה להתברר ולהביא קרבן, כשם שנתבאר לעיל שכל הנשמות דזמן הזה, גם נשמות הצדיקים ששרשן מבחינת הקו, יצטרכו להתברר ו'להאכל' ע"י הנשמות החדשות שיתגלו לעתיד לבא שיהיו מ'סובב כל עלמין' שלמעלה מן הצמצום.

אוכל כל הקרבנות, והוא המעלה את כולם - איך יתכן שיהיה הוא עצמו עדיין צריך בירור והעלאה?

וזהו כוונת המדרש, דלכאורה הוא תמיה גדולה.

[וזהו תוכן התירוץ בקצרה: נתבאר לעיל בענין 'ואכלתם אוכל' דמה שכבר נאכל ונתברר, יתברר ויתעלה עוד יותר לעתיד מחמת גודל מעלת גילוי האור אלקי שיהי' אז, ומצד אור זה כל הנשמות דעתה נחשבות כ'בהמות' לגבי אדם, וצריכות עוד בירור, על ידי שנכללות באור עליון זה.

ועל דרך זה הוא הביאור גם בענין אכילת הקרבנות דאפילו בחינת 'פני אריה', ולא זו בלבד אלא גם בחינת אהרן - מ"ה דאצילות' - צריכים בירור ועליה לגבי דרגות נעלות יותר מהם באצילות.

וזהו שממשיך:]

אלא שהענין הוא על דרך הנ"ל, ד"ואכלתם אוכל" - כי מה שעתה הוא בחינות נשמות גבוהות מאד, וכבר נתקנו ונתבררו בתכלית, עד שהם בחינות מבררים ומעלים הניצוצות כו', עם כל זה, לגבי הנשמות שיתגלו לעתיד מבחינת 'סובב כל עלמין', נקראו בשם 'בהמות', עד שצריכין העלאה.

וזהו ממש ענין 'מהאוכל יצא מאכל', שמה

ועל דרך זה הוא ענין החידה דשמשון. כי הנה אמרו רז"ל פרק קמא דסוטה דף י' אמר רבי יוחנן שמשון על שמו של הקדוש ברוך הוא נקרא, שנאמר כי שמש ומגן הוי' אלקים, אשר שם הוי' הוא בחינת שמש, שלמעלה מבחינת שם אלקים, שהוא בחינת מגן ונרתק להסתיר גילוי שם הוי'. והמלאכים דבריאה יצירה עשיה מקבלים על ידי המגן והנרתק כו'. ולכן, הנה גם בחינת

[סיכום: סדר הברורים הוא שע"י אכילת המזבח - אריה דאכיל קורבנין - עולה הבהמה לשרשה הראשון שהוא בכלל בחינת ב"ן, ורק ע"י אכילת הכהן מבשר הקרבן עולה הבהמה ושרשה שבבריאה לעולם האצילות ע"י אכילת אהרן שהוא מעולם האצילות, וע"י זה מ"ה מברר ב"ן].

וזוהי תמיהת שמשון איך 'מהאוכל יצא מאכל', היינו מדוע אהרן שהוא מבחינת מ"ה המברר זקוק להביא קרבן - 'זה קרבן אהרן', והרי א"א לברר לפני שהמברר בעצמו מבורר, וא"כ איך אהרן יכל לברר ולהעלות את הקרבנות לפני שהוא עצמו כבר מבורר לגמרי, והתירוץ הוא ע"פ המבואר לעיל בענין 'ואכלתם אוכל' שגם המברר צריך להתברר ול'היאכל' בכדי להיכלל במדריגה עליונה ממנו].

פרק ה

אכילת הדבש על ידי שמשון - עליית המלאכים דבריאה להיכלל בשם הוי'

ועל דרך זה הוא ענין החידה דשמשון.

ועל פי הנ"ל יבואר גם החידה דשמשון שראה כיצד מהאריה עצמו - שבדרך כלל הוא האוכל את הבהמות האחרות - יצא דבש שהוא מאכל הנאכל על ידי אחרים, היינו ש'מהאוכל [הארי] נעשה מאכל [הדבש]', ושמשון עצמו אכל מאכל זה שנהיה מהאריה שבדרך כלל הוא האוכל, ולהלן יבאר מדוע דווקא שמשון אכל דבש זה.

כי, הנה, אמרו רז"ל פרק קמא דסוטה דף י' 56: "אמר רבי יוחנן: 'שמשון' על שמו של הקדוש ברוך הוא נקרא, שנאמר 57 'כי שמש ומגן הוי' אלקים'". אשר שם הוי' הוא בחינת 'שמש', שלמעלה מבחינת שם אלקים, שהוא בחינת 'מגן' ונרתק להסתיר גילוי שם הוי'.

אמרו חז"ל ששמשון הגיבור נקרא על שמו של הקב"ה, כי הקב"ה נקרא בשם שמש, בכתוב "כי שמש ומגן הוי' אלוקים".

והנה, ע"פ תורת החסידות משמעות הכתוב 'כי שמש ומגן הוי' אלקים', היא שה'שמש' קאי על אורו הגדול של שם הוי', וה'מגן' הוא שם אלקים. וכמו שה'מגן' הוא נרתק לשמש להגן שיוכלו הבריות לסבלו כך שם אלקים מגין לשם הוי' ב"ה (תניא שער היחוד והאמונה ריש פ"ד).

כלומר:

שם הוי' משפיע גילוי אור נעלה שאינו לפי ערך העולמות הנבראים, וכדי שיאיר בעולמות ויקבלו ממנו אור וחיות, צריך האור להתעלם ע"י הנרתק המכסה עליו וע"י זה אין האור מורגש כל כך, והעולמות יכולים לקבלו, כמו אור השמש שע"י הסתר הנרתק יכולים הבריות ליהנות ממנו.

והמלאכים דבריאה יצירה עשיה מקבלים על ידי המגן והנרתק כו'.

המלאכים דעולמות ב"ע נתהוו בגדר של מציאות נבראים שאינם מיוחדים באלקות כמו

אריה דאכיל קרבנין שהוא בחינת אוכל ומעלה בו, יצא ממנו מאכל, לגבי שם הוי"ה שהוא בחינת שמש, כי תכלית תשוקת המלאכים הוא לאשתאבא בגופא דמלכא.⁵⁸ וזהו ענין כי מגוית האריה רדה הדבש.⁵⁹

כי לגבי שמש הוי' דאצילות, אפילו פני אריה צריך להתברר כדי שיעלה ויתכלל באלקות ביחוד שישנו בעולם האצילות.

כי תכלית תשוקת המלאכים הוא 'לאשתאבא בגופא דמלכא'.⁵⁸

וזהו גם הביאור בזה שתשוקת המלאכים היא לעלות ולהכלל בעצמותו ית' ממש. כי מאחר שהם מקבלים חיותם על ידי המגן דשם אלקים, הרי נעלם מהם עצמותו ית' שלמעלה מבחינת הצמצום וההעלם. וכיון שיש דרגא אלקית המובדלת מהם לגמרי, המלאכים משתוקקים לצאת ממציאותם ולהיכלל באור עליון זה.

וענין תשוקה זו של המלאכים להיות נכלל בו ית' עצמו נקראת בלשון הזהר 'לאשתאבא בגופא דמלכא', לידבק וליכלל בגוף המלך עצמו, היינו כמו שעל ידי האכילה נעשה המאכל דם ובשר כבשרו ממש, כך היא תשוקת המלאכים להיות 'נאכלים' ונבלעים בו ית' עצמו, עד שיהיו כחלק ממנו ממש, וזהו ע"י עלייתם ממקומם בעולם הבריאה שם הם מחיות המרכבה, להיכלל בעולם האצילות.

וזהו ענין כי מגוית האריה רדה הדבש.⁵⁹

וזהו הביאור בחידה דשמשון: האריה קאי על בחינת 'פני אריה' שבמרכבה העליונה דעולם

בעולם האצילות, והיינו משום שהם מקבלים חיותם על ידי הכח האלקי המחיה ומהווה הכל (שם הוי') ע"י צמצום והעלם (בחינת המגן ונרתק דשם אלקים). ולכן יש נתינת מקום להרגשת ישות עצמית אצל הנבראים, כי האור האלקי שלמעלה מעולמות נעלם מהם ואינו נרגש בהם. ואילו בעולם האצילות, שם מאיר שם הוי' ללא הצמצום וה'מגן' דשם אלקים, 'איהו וחיוהי חד' ואין נתינת מקום למציאות שאינה מיוחדת בו יתברך.

ולכן, הנה, גם בחינת 'אריה דאכיל קרבנין', שהוא בחינת אוכל ומעלה בו, יצא ממנו מאכל, לגבי שם הוי"ה, שהוא בחינת 'שמש'.

על פי זה מובן מדוע האריה דאכיל קרבנין – שעד עתה היה בבחינת אוכל ומעלה – נעשה בחינת מאכל שצריך עלייה, שכן שורש האריה הוא בפני אריה שבמרכבה העליונה דעולם הבריאה, כנ"ל, והרי כל הנבראים (גם הנבראים הכי נעלים שבעולם הבריאה) מקבלים את חיותם על ידי הפסק והעלם הצמצום דשם אלקים, ולפיכך לגבי שם הוי' עצמו, כפי שהוא למעלה מבחינת ההעלם דשם אלקים, הרי הם נחשבים 'מאכל' ויכולים להתברר ולהתעלות יותר באור עליון זה.

ושמשון שנקרא על שם שמש הוי', הוא האוכל את הדבש שנהיה מהאריה שאוכל קורבנין,

הנהות צמח צדק

יח. וכמ"ש במקום אחר ע"פ 'אני ישנה ולבי ער', שעל זה נאמר 'אכלתי יערי עם דבש' [לקו"ת ש"ש לד, ב.].
ט. ועיין מ"ש בד"ה 'זנה אנחנו מאלמים אלומים' בו' [תוי"א פ' וישב כח, ב.].

והנה, על דרך זה הוא ענין זה קרבן אהרן כו' ביום המשח אותו כו', כי עם היותו בחינת אהרן שהוא בחינת מ"ה, דהיינו שכבר הוא מבורר בתכלית עד שראוי לברר ולהעלות כל הקרבנות, עם כל זה, יצא ממנו קרבן, שנעשה בחינת מתברר, והיינו ביום המשח אותו. והיינו, לפי שהמשכת שמן משחת קדש הוא ממקום גבוה מאד, דהיינו שהוא מושח את הקדש, אשר קדש הוא חכמה דאצילות, ואם כן, השמן הוא למעלה מהחכמה דאצילות כו',⁶⁰

שהוא מבחינת האצילות צריך גם הוא להתברר עוד, ואף שאין עדיין עליה מאור הקו לאור הסובב כמו לעתיד לבא, מכל מקום באצילות גופא שמאור הקו צריך אהרן לעלות מדרגא לדרגא ע"י אכילה]

והנה, על דרך זה הוא ענין "זה קרבן אהרן כו' ביום המשח אותו"⁶⁰ כו'.

כי, עם היותו בחינת אהרן, שהוא בחינת מ"ה – דהיינו, שכבר הוא מבורר בתכלית, עד שראוי לברר ולהעלות כל הקרבנות – עם כל זה, יצא ממנו קרבן, שנעשה בחינת מתברר.

והיינו, "ביום המשח אותו".

לגבי בחינה זו ד'ביום המשח אותו' נחשב אהרן לבחינת מאכל ומתברר, ויכול להתברר עוד.

[מבאר בפרטיות מהי בחינה ומדריגה זו ד'ביום המשח אותו':]

והיינו, לפי שהמשכת 'שמן משחת קדש'⁶¹ הוא ממקום גבוה מאד, דהיינו, שהוא מושח את הקדש, אשר 'קדש' הוא חכמה דאצילות, ואם כן, השמן הוא למעלה מהחכמה דאצילות כו'.⁶²

הנחות צמח צדק

כ. ועיין בזהר דף פ"ה סוף ע"ב. וכמ"ש במקום אחר ע"פ 'בהעלותך את הנרות' [לקו"ת פ' בהעלותך ל, ג] וע"פ 'זאת חנוכת המזבח ביום המשח אותו' כו', עיין שם [לקו"ת נשא כט, ג].

הבריאה, מלאך דבריהא. ומגוף האריה יצא דבש שהוא מאכל, להורות על ענין הנ"ל, שלגבי האור דשם הוי', אפילו מלאך עליון של עולם הבריאה נחשב לבחינת מאכל, ויכול להתברר ולהתעלות יותר באור זה, בעילוי אחר עילוי.

[סיכום: שמשון מורה על שם הוי' שלמעלה מעולמות ב"ע, ולכן הוא המברר באכילתו את הדבש היוצא מ'פני אריה' בעלותו לעולם האצילות, בחינתו של שמשון – שם הוי'. שזוהי תשוקת המלאכים שבב"ע לעלות ולהיכלל באצילות ב'גופא דמלכא']

פרק ו

קרבן אהרן 'ביום המשח אותו' – עליה ממוחין המלוכשים במידות למוחין בעצם

[עתה יבאר ענין עליית אהרן – שהוא בחינת מ"ה דאצילות – להתברר ולהתעלות עוד ע"י הקרבן שמביא, כי לכאורה יש להבין איך אפילו דרגא כזו צריכה בירור ועלייה. (כי לעיל נתבאר רק איך שורש הנבראים שבעולם הבריאה צריך להיכלל בעולם האצילות ע"י הקרבנות, אך עדיין צריך ביאור מדוע אהרן

ולכן כדי להיות נמשך גילוי זה מבחינה דשמן משחת קדש בבחינת אהרן, הוצרך להביא קרבן שנעשה בבחינת מתברר. כי יש כמה מדרגות בבחינת הביטול, כי הביטול הוא מבחינת חכמה כ"ח מ"ה, ויש חכמה תתאה וחכמה עילאה כו' ועוד מדרגות אין קץ, ואהרן א' ה"ר כו', ולגבי שמן משחת קדש ^{ח ב} שהוא חכמה עילאה, ולמעלה מהחכמה נעשה בחינת מתברר, עד שעל ידי זה נמשך בו מבחינת שמן משחת קדש. וזהו שכתוב ביום המשח אותו,

שעל ידי זה נמשך בו מבחינת 'שמן משחת קדש'.

והגם שמבואר לעיל שבחינת אהרן הוא ענין הביטול דמ"ה, כמ"ש 'ונחנו מה', 'ואהרן מה הוא', וזה מורה שהוא כבר מבוסס בתכלית ולכן מקומו בעולם האצילות, מכל מקום בחינת 'שמן משחת קודש', היא למעלה ממנו, ואהרן צריך לעלות ממדרגתו ולהתברר בכדי שיוכל להימשח בשמן זה ולקבל את אורו הגדול.

כי אף שבכללות עולם האצילות מאירה בחינת חכמה, ולכן בכל עולם האצילות הביטול והיחוד באלקות הוא באופן ד'איהו וחיוהי חד', מכל מקום בביטול דאצילות גופא יש כמה מדרגות זו למעלה מזו, ואינו ספירת החכמה דאצילות כשלעצמה, והאופן בו החכמה מאירה במידות שלמטה ממנה, ועד ל'חכמה תתאה' שהיא בחינת מלכות דאצילות.

ומדרגת אהרן באצילות היא בחינת "א' ה"ר" - "הר" מורה על רגש אהבה לאלוקית שאדם עולה ממדרגה למדרגה באהבה זו (וכמו שאמרו רז"ל "כאברהם שקראו הר" שאברהם אבינו שמידתו מידת החסד והאהבה קראו 'הר') היינו שעניינו של אהרן אינו החכמה עילאה כמו שהיא בעצם, אלא המשכחה כפי שהוא מורגשת במידות דאצילות, ואף שגם בחינה זו (של הרגש הביטול דחכמה עילאה במידות) הוא מדרגה גבוהה מאד

ולכן, כדי להיות נמשך גילוי זה מבחינה ד'שמן משחת קדש' בבחינת אהרן, הוצרך להביא קרבן, שנעשה בבחינת מתברר.

ענין 'ביום המשח אותו' הוא שאז אהרן נמשח ב'שמן משחת קודש'. ועל פי חסידות פירוש הדברים הוא שנשפע ונמשך לבחינת אהרן שמן ממדרגה נעלית, שמן שבו מושחים את ה'קודש' ('שמן משחת קדש').

וזו מדרגה נעלית מאד, כי 'קודש' קאי על בחינת חכמה עילאה דאצילות (שהיא קדושה ומובדלת מכל הספירות) ולשמן המשחה היה גם ריח טוב, והריח שאינו נכנס בפנימיות באדם המריח אותו ורק הנשמה נהנית ממנו, מורה שזהו בבחינת 'מקיף' שלמעלה מהחכמה, בחינת הכתר. וכדי לקבל את ההארה וההשפעה מהמדרגה שלמעלה ממנו (בחי' השמן, חכמה עילאה, ולמעלה ממנה) היה צריך אהרן להיות בבחי' מתברר והוצרך להביא קרבן, שכאמור הוא הוראה על כך שהמביא את הקרבן צריך בירור.

כי יש כמה מדרגות בבחינת הביטול, כי הביטול הוא מבחינת חכמה - כ"ח מ"ה⁶² - ויש 'חכמה תתאה', ו'חכמה עילאה' כו', ועוד מדרגות אין קץ. ואהרן - א' ה"ר כו', ולגבי 'שמן משחת קדש', שהוא 'חכמה עילאה', ולמעלה מהחכמה - נעשה בחינת מתברר, עד

דלכאורה הוה ליה למימר מיום המשח אותו, מאחר שנאמר אחר כך מנחה תמיד, שמיום שנמשח מביא קרבן זה בכל יום עד עולם, ואם כן מהו ביום המשח, אלא דרצונו לומר, כדי שעל ידי זה יהיה גם בכל יום ויום עד עולם גילוי בחינת ומדריגת יום המשח אותו, כי יום הוא לשון הארה וגילוי כמו שכתוב ויקרא אלקים לאור יום, וכנודע מענין היום יום אחד לעומר, היום שני ימים כו' כמו שכתוב במקום אחר. וזהו גם כן

בכל יום ויום עד עולם גילוי בחינת ומדריגת 'יום המשח אותו'.

כלומר, כוונת הכתוב באמרו שכל יום שבו אהרן מקריב, היינו כל יום תמיד, נקרא 'יום המשח אותו' אינה שבאותו היום נמשח בפועל בגשמיות, שהרי המשיחה היתה רק ביום הראשון שנכנס לכהונה, אלא הפירוש בזה בפנימיות הוא שגילוי המשיחה בשמן המשחה, שהוא גילוי חכמה עילאה וכתר המלוכש בה, היה אצלו ע"י הקרבן שהביא בכל יום, בבחינת 'יום' שמורה על גילוי – וע"י הקרבן האירה אצלו בחינת 'שמן משחת קודש' בגלוי.

[עכשיו יבאר את המשמעות הפנימית של

'יום' בכתוב 'ביום המשח אותו':]

כי 'יום' הוא לשון הארה וגילוי, כמו שכתוב⁶⁴ "ויקרא אלקים לאור יום". וכנודע מענין 'היום יום אחד לעומר', 'היום שני ימים' כו', כמו שכתוב במקום אחר⁶⁵.

מהכתוב "ויקרא אלקים לאור יום" מוכח ש'יום' הוא אור וגילוי. וברוחניות היינו גילוי הארה אלקית למטה. ועל דרך זה מבואר בחסידות בענין ספירת העומר, שאומרים 'היום יום אחד לעומר' וכן הלאה בכל יום מימי הספירה והענין הפנימי בזה הוא אשר כל יום מספירת העומר הוא כנגד מדה אחרת בנפש האדם (כמו שאומרים

מעולם האצילות וגם על אהרן ובחינתו נאמר "ונחנו מה", "מכל מקום יש הפרש בין חכמה המאיר במידות דאצילות ובין חכמה עילאה מאור אין סוף עצמו, וכדוגמא באדם התחתון אין ערוך לשכל המלוכש במדות לגבי עצם השכל... והנה כשנתכנה אהרן לכהן גדול, וכן כל כהן כשנתעלה להיות כהן גדול אז עולה לקבל ביטול דחכמה בעצם שלמעלה מחכמה המלוכש במדות.

"וזהו מה שמושחין אותו בשמן המשחה, כידוע דשמן משחת קודש הוא בחכמה, וריח הבשמים שבו הוא בחינת מקיפים דכתר המאיר בחכמה, וכל זה האיר בכהן גדול, לזאת ביום המשח אותו הוא מוכרח להתברר ולהתעלות לבחינת ביטול דחכמה בעצם, ולזאת מוכרח להקריב קרבן ולהתברר על ידו" (פלה הרימון).

[עתה יבאר עוד בדיוק לשון הכתוב:]

וזהו שכתוב "ביום המשח אותו".

דלכאורה הוה ליה למימר: 'מיום המשח אותו', מאחר שנאמר אחר כך 'מנחה תמיד'⁶³, שמיום שנמשח מביא [הכהן] קרבן זה בכל יום עד עולם, ואם כן, מהו "ביום המשח"?

אלא, דרצונו לומר: כדי שעל ידי זה יהיה גם

65. ראה לקו"ת אמור ד"ה וספרתם לכם. וראה עוד תו"א ויקהל ד"ה קחו מאתכם תרומה לה'.

63. ויקרא ו, יג.

64. בראשית א, ה.

חדש ימינו, ^{כא} וזהו ענין ביום המשח אותו, ועל דרך זה נאמר גם כן בקרבנות הנשיאים בחנוכת המזבח זאת חנוכת המזבח ביום המשח אותו, והלא לא היה ביום המשח אותו רק קרבן נחשון, ואיך נאמר על קרבנות של כל הנשיאים ביום המשח. אלא לפי שבחינת ומדרגת הקרבן שהביאו בכבוד קערות ומזרקי כסף כו' וקטרת כו' היה ממשיך גם בכל יום שאחר כך מבחינת ביום המשח אותו, כמו בקרבן נחשון שהיה בפועל ממש ביום המשח אותו, כך המשיכו גם כל הנשיאים כל אחד ואחד ביומו מבחינת יום המשח אותו.

גם כן בקרבנות הנשיאים בחנוכת המזבח "זאת חנוכת המזבח ביום המשח אותו" ⁶⁷, והלא לא היה 'ביום המשח אותו' רק קרבן נחשון, ואיך נאמר על קרבנות של כל הנשיאים "ביום המשח"?

החל מיום חנוכת המזבח בא' בניסן הקריבו בכל אחד משנים עשר הימים הבאים נשיאי השבטים קרבנות לחנוכת המזבח, בכל יום נשיא אחד, ומכל מקום על כל קרבנות הנשיאים נאמר שהם "ביום המשח אותו", אף שרק הקרבן של הנשיא הראשון, נחשון נשיא יהודה, היה ביום חנוכת המזבח ממש בא' בניסן, וכל שאר הנשיאים הקריבו בימים שלאחריו.

[והתירץ על זה:]

אלא, לפי שבחינת ומדרגת הקרבן – שהביאו בכבוד קערות ומזרקי כסף כו', וקטרת כו' – היה ממשיך גם בכל יום שאחר כך מבחינת 'ביום המשח אותו', כמו בקרבן נחשון שהיה בפועל ממש 'ביום המשח אותו', כך המשיכו גם כל הנשיאים – כל אחד ואחד ביומו – מבחינת 'יום המשח אותו'.

בספירת העומר) 'חסד שבחסד', 'גבורה שבחסד' וכו'. ובכל יום עבודתנו היא לברר ולתקן עוד מדה בנפשנו. והדרך לפעול בירור זה היא על ידי שממשיכים גילוי אלקות מלמעלה על נפשנו ועל המדה הפרטית שאותה אנו מתקנים ביום זה. וזהו 'היום יום' 'שבכל יום ממשיכים אור אלוקי בגילוי יום' על מידה פרטית.

וזהו גם כן "חדש ימינו" ⁶⁶. כא.

"כי הימים נקראים המשכת אור ה', כמ"ש 'לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם כו', והיה לך הוי' לאור עולם', וע"ז אנו מבקשים שיאיר עלינו אור חדש . . אף שנפסק ממנו האור הראשון" (לקו"ת פ' אחרי כו, ג – מצוין בהגהה כאן). וגם מזה מובן ד'יום' הוא אור וגילוי אלקי, וכדי שיאיר בכל יום ויום בחינת המשח אותו "צריך להקריב בעת הגילוי בהמשח אותו – מנחה תמיד, כי בלתי הקרבן אי אפשר לקבל זה הגילוי" (פלה הרימון).

[בזה יבאר גם ענין דומה בקרבנות

הנשיאים:]

וזהו ענין "ביום המשח אותו" ועל דרך זה נאמר

הנחות צמח צדק

כא. כמ"ש סוף ד"ה 'כי ביום הזה יכפר' עיין שם [לקו"ת פ' אחרי כו, ג] ועל דרך זה מבואר בוחר באדרא קל"ד ב', שיש "מי עולם", ו"מי קדם".

ועל דרך זה נאמר גם כן בקרבן אהרן מנחה תמיד, דהיינו עד עולם, ואף על פי כן הוא בחינת ביום המשח אותו שהוא המשכת בחינת כשמן הטוב היוורד על הראש כו', ולהיות גילוי והמשכה זו נעשה בבחינת מתברר לגבי המשכת הביטול דחכמה עילאה ממש, שמן משחת קודש, שלמעלה מבחינת אהרן עצמו. וזהו שמסיים המדרש ואיזה זה קרבן אהרן כו', כי בקרבנות שלפניו ולאחריו כתיב זאת תורת העולה כו' וזאת תורת המנחה כו' וזאת תורת האשם כו', רק בקרבן אהרן כתיב זה. והיינו, כי זאת היא בחינת נוקבא, שם בן המתברר, אבל זה, הוא בחינת דכר, והוא בחינת אהרן ששרשו משם

קרבן אהרן בכל יום, בחינת 'שמן משחת קודש' שהיא החכמה עילאה עצמה, שלמעלה מבחינת אהרן שעניינו חכמה עילאה כפי שהיא יורדת להאיר במידות (א' ה'), ולגבי מדריגה עליונה זו אהרן הוא בבחינת מתברר, שצריך להביא קרבן כדי שיאיר לו גילוי זה 'ביום' המשח אותו.

[על פי הנ"ל יבאר עוד דיוק הנרמז במדרש

בלשון הכתוב על קרבן אהרן]

וזהו שמסיים המדרש: "ואיזה? זה קרבן אהרן" כו'⁷⁰.

כי בקרבנות שלפניו ולאחריו כתיב "זאת תורת העולה כו"⁷¹, ו"זאת תורת המנחה כו"⁷², ו"זאת תורת האשם כו"⁷³ – רק בקרבן אהרן כתיב 'זה'.

דהיינו, כי 'זאת' היא בחינת 'נוקבא', שם ב"ן המתברר. אבל 'זה', הוא בחינת 'דכר', והוא בחינת אהרן ששרשו משם מ"ה, כנ"ל.

החילוק בין סתם קרבנות לקרבן אהרן תלוי בהבדל בין המדריגות שלהם. כלומר, מאחר

ועל דרך זה נאמר גם כן בקרבן אהרן "מנחה תמיד"⁶⁸, דהיינו, עד עולם, ואף על פי כן, הוא בחינת 'ביום המשח אותו' – שהוא המשכת בחינת "כשמן הטוב היוורד על הראש כו"⁶⁹. ולהיות גילוי והמשכה זו נעשה בבחינת מתברר לגבי המשכת הביטול ד'חכמה עילאה' ממש – 'שמן משחת קודש', שלמעלה מבחינת אהרן עצמו.

נאמר 'ביום המשח אותו' ולא 'מיום המשח אותו', כדי להורות שהגילוי שנמשך אז ע"י קרבן אהרן יהיה נמשך גם בכל יום ויום בהבאת קרבן זה, לכן נאמר 'ביום המשח אותו', שבכל יום יומשך מבחינת 'שמן משחת קודש' על הכהן.

וזהו הביאור הפנימי בכתוב 'כשמן הטוב היוורד על הראש' וכו', שמדבר על משיחת אהרן בשמן משחת קודש, ומשמעותו הפנימית היא, שנמשך מבחי' שמן זה (שלמעלה מבחי' חכמה עילאה, כנ"ל) על ראש אהרן – 'ראש' הוא בחי' המוחין וכח החכמה, וזהו הוראה שבחי' השמן הוא למעלה מבחי' החכמה כי הוא נמשך על ראשו של אהרן וזהו הגילוי הרוחני הנמשך ע"י

71. ויקרא ו, ב.

72. שם ו, ז.

73. שם ז, א.

68. ויקרא ו, יג.

69. תהלים קלג, ב.

70. עיין לעיל בביאור המדרש לפי פשוטו.

מה כנ"ל, ועם כל זה, כדי להיות בחינת ביום המשח אותו כו' שהוא המשכה עליונה ממדריגה מאד נעלה, ולכן עם היותו בחינת זה, יצא ממנו קרבן כו', והוא בחינת קרבן גבוה יותר כו'.^{כב}

מקום, כדי לקבל את הגילוי ממדריגה שלמעלה הימנו לגמרי, היינו, מבחינת שמן משחת קודש', הוצרך להביא קרבן ונתברר על ידי גילוי עליון זה.

[סיכום: קרבן אהרן הוא עליית אהרן שהוא בבחינת 'א' הר' - בחינת המוחין המאירים במידות - להיכלל בבחינת המוחין דאצילות כמו שהם למעלה מן המידות, ולכן נאמר בו 'ביום המשח אותו' שהקרבן שהביא אהרן בכל יום הוא בכדי שבחינת שמן המשחה שהיא הביטול היותר גבוה בעולם האצילות גופא, יאיר אצלו בבחינת 'יום' וגילוי].

ולכן נאמר 'זה' קרבן אהרן להורות שאף שאהרן הוא בבחינת 'זה' לשון זכר, היינו שהוא משפיע ומברר, מכל מקום עליו לעלות ע"י קרבן כדי להיכלל בחכמה עילאה עצמה שלמעלה מהמידות דאצילות].

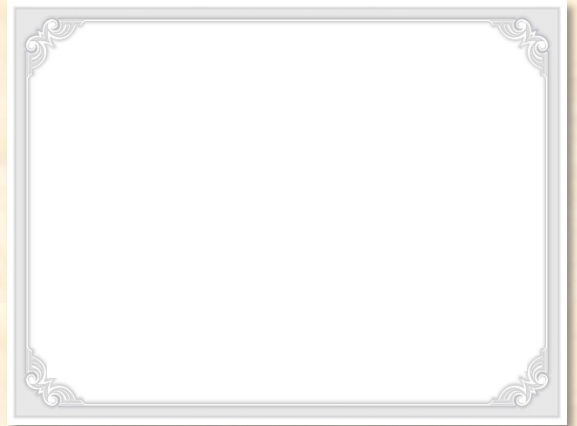
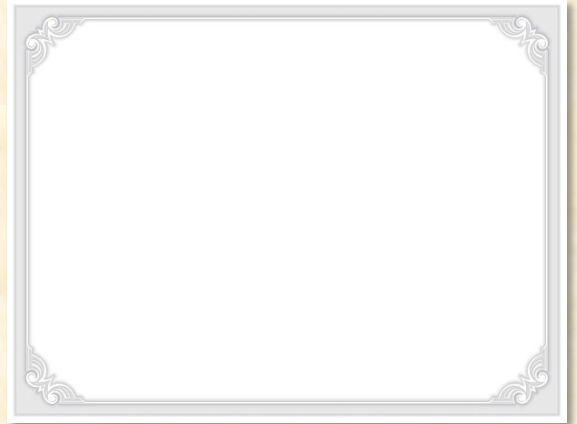
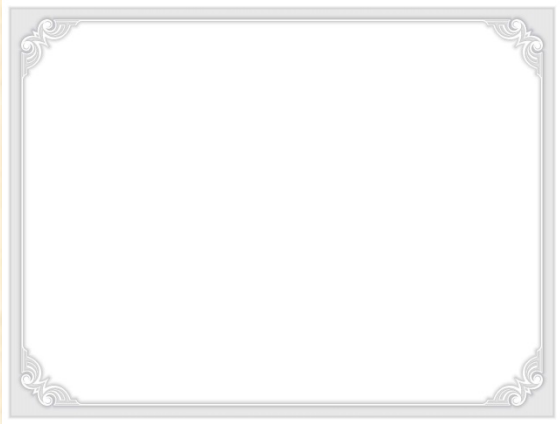
שאהרן היה בבחינת מברר ואוכל הקרבנות, לכן נאמר בקרבנו 'זה', לשון זכר, כי זהו גם עניינו, שהוא בחינת זכר ומשפיע, כי הוא מבחינת שם מ"ה המברר. ואילו בשאר הקרבנות שהביאו בני ישראל נאמר 'זאת' בלשון נקבה, כי ענין שאר הקרבנות מורה בדרך כלל שבעל הקרבן זקוק עדיין לבירור עלייה ותיקון. היינו שהוא בבחינת 'מתברר' ומקבל, כמו נקבה, שמקבל את הבירור על ידי אכילת הכהנים (וזהו ענין הכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים).

ועם כל זה, כדי להיות בחינת "ביום המשח אותו" כו', שהוא המשכה עליונה ממדריגה מאד נעלה, ולכן, עם היותו בחינת 'זה', 'יצא ממנו קרבן' כו', והוא בחינת קרבן גבוה יותר כו'.^{כג} אע"פ שבאהרן נאמר 'זה' לשון זכר, ענין משפיע ומברר שכבר מבורר בתכלית, כנ"ל, מכל

הנהגות צמח צדק

כב. ועיין בזה ריש פרשת ויצא דף קמ"ח ב' ע"פ 'וחסידך ירגנו'. ובפרשת צו דף ל"א א'. ועיין מ"ש סוף ד"ה 'בעצם היום הזה נמול' [תו"א יג, ד]. ובד"ה 'בחדש השלישי כו' ביום הזה באו' כו' [תו"א פ' יתרו סז, ג]. ועיין זהר ח"ג עקב דף רע"א סוף ע"ב, גבי: 'וקרא זה אל זה ואמר' כו'. ועיין מ"ש ע"פ 'קול דודי הנה זה בא מרגל' כו'. ובמ"ש 'ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו', זה הוי"ו כו'. עיין מ"ש על זה הרמ"ז פרשת תולדות דף קל"ה. ועיין במנחות דף נ"ג 'בא זה' כו'.

פטרונני פרטת צי

פטרוני הגליון

לזכות ידידינו הנכבד

הרה"ח ר' אברהם בן שרה אסתר שיחי

ויוגות מרת הניה בת רבקה תחי

הולצברג

וכל יוצ"ח שיחי

לזכות

ידידינו הנכבד הרה"ח ר' ישעי' זושא

וזו' מרת אסתר שיחי ווילהעלם

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

לזכות

השליח הרה"ח ר' יוסף יצחק ויוגותו מרת שטערנא

שרה שיחיו מינץ

ולזכות הילדים מנחם מענדל, אייזיק גרשון,

צמח, משה, וחי' מושקא שיחיו מינץ

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה,

ושירו מום הוריהם אידישע חסידישע נחת

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' אליהו ציון בן הרה"ח ר' חנניה ומרת ברוכה

ולזכות מרת סופי' בת גרז שתבלחט"א

ולזכות ר' חיים שמעון בן רחל,

ומרת חי' לאה בת ראשקא שיחיו

נדבת אוריאל בן סופי' ויוגותו מרת חנה טויבע

בת חי' לאה ומשפחתם שיחיו

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

נדבת

ר' יוסף הלוי ויוגותו מרת חנה מלכה שיחיו

גורביץ

לזכות כל משפחתו

שיחיו להם ברכות בטוב הנראה והנגלה בכל מכל כל

מנדבים חודשיים

לזכות הרה"ת ר' לוי הלוי בן שרה וזוגתו

מרת שיינא מלכה בת רחל

ובניהם יהודית, צבי הירש הלוי, חי'

מושקא בת שיינא מלכה

...

Refuah Sheleima to

Daniel Reuvein ben Dina

Donated Anonymously

לזכות ר' יעקב בן חנה שיחיו גרסון

וכל משפחתו

...

הרה"ת ר' שלום דובער וזוגתו לזכות

מרת חי' מושקא גורביץ

וכל משפחתם

לזכות הרה"ת ר' שמואל דוד וזוגתו

שיחיו ניומאן וכל משפחתם

...

לזכות משפחת אהרן

שיתברכו בכטו"ס

...

לזכות משפחת באביטש

שיתברכו בכטו"ס

לזכות הת' מנחם מענדל בן שיינא באשא

...

לזכות הרה"ת ר' אביגדור סימאנדס וכל משפחתו

...

לזכות ולרפוש עבד חי' אלה שתחי' בת ריסא

ולזכות עמנואל בן חי' סאשה

...

לזכות ולרפוש ליוסף יצחק בן איריס ודורי בן אורה

...

לזכות אשר בן רינה לזיווג משורש נשמתו

ולגאולה שלימה של עם ישראל בקרוב ממש

...

לזכות ולרפוש לשאול אליהו שיחי' בן חנה רבקה שתחי'

...

לזכות מרת חנה מינא בת שושנה אביבה

...

לע"נ הר"ר כתיאל שלום בן הר"ר חיים יצחק ע"ה

...

לזכות הרה"ת ר' נחמן דוב שיחי' בן מאלע, ומשפחתו

...

לע"נ יחזקאל בן יוסף חיים ולע"נ רבקה בת יחזקאל

...

לע"נ ר' ראובן בן יוסף רובינשטיין ע"ה

נדבת חתנו ר' מיכל קארצאג

...

לזכות יהודית ולזכות אחיותיה חי' מושקא, זעלדא, ואחיה

שרגא פייוויש, מנחם מענדל

נדבת הורי' מרדכי אברהם ישעיהו ווג' מרת אסתר שפרה שלזנר

...

לזכות הרב ומשפיע שמואל לו, שימשין בעבודתו הקודש,

מאת תלמידו שאול גנגולי

...

לזכות אייזק גרשון בן שיינא באשא, מנחם מענדל, לוי,

יוסף, חי' מושקא, שלום דובער, אברהם זאב, יהושע זעליג

...

לזכות ר' לוי יצחק הלוי וזוגתו מרת חנה קורניסקי

וכל יוצאי חלציהם ולזכות 'חדר מנחם' מלבורן אוסטרליה

...

לע"נ ראובן אברהם בן אלתר שלמה זלמן

...

לזכות התמים מיכאל זהבי

לזכות כ"ק אדמו"ר נשיא דורינו

ולזכות הרבנית הצדקנית חי' מושקא

...

לזכות הרה"ת ר' אברהם דוד ומרת רחל לאה סיברג

...

לע"נ בתיא בת שלמה הלוי ע"ה

...

לזכות לוי וזוגתו מרת רבקה לאה ובניהם חי' מושקא, מנחם

מענדל, ובתיא מינא געלב

...

לזכות התמים אליהו סילפין

...

לזכות הרה"ת ר' אברהם אברמסון וכל משפחתו

...

לזכות הרה"ת ר' נחמן דוב שיחי' בן מאלע, ומשפחתו

...

לזכות הרה"ת ר' ישראל מאיר אברמסון וכל משפחתו

...

לע"נ הרה"ת אברהם ישעי' בהרה"ת עובדי' ע"ה שטראקס

...

לזכות בת שבע שתחי'

בת הרה"ת יוחנן מרזוב וכל משפחתו

...

לזכות דינה בת שבע בת מאירה אסתר

...

לזכות פערל רייזל בת אהובה ברכה

...

לזכות הרה"ת ר' יהושע בירקאוויץ וכל משפחתו

...

לע"נ רבקה אלטא בת חנה לאה ע"ה

...

לע"נ הילדה היקרה עדאל שיינא ע"ה

בת הרה"ת מרדכי אליהו יחט"א האנאווער

...

לזכות הרה"ת ר' חיים משהווגתו מנוחה רחל

ובניהם מנחם מענדל ופעסא

...

לע"נ הרה"ת ר' שמואל אייזיק הלוי ע"ה פאפאק

נדפס על ידי ולזכות משפחתו

...

לזכות אסתר בת רחל

Sponsored in part by
~ The LA Community ~
and Yirmy Andrusier

נדפס באדיבות

520 W. Willow St. · Long Beach, CA 90806
562.294.3207 · sales@sprintingllc.com
www.sprintingllc.com